

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa – profil praktyczny)

**dokonanej w dniach 21 – 22 października 2016 r. na kierunku *finanse i rachunkowość*
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów I stopnia
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu praktycznym
na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych
Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

- przewodniczący: prof. dr hab. Stefan Wrzosek – członek PKA
- członkowie:
 - prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA,
 - dr hab. Wiesław Ciechomski - członek PKA,
 - mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu jakości kształcenia
 - Patrycja Piłat – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Wizytacja na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, na kierunku *finanse i rachunkowość* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2011 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała PPKA Nr 492/2011 z dnia 30 czerwca 2011 r.). Uczelnia podjęła właściwe działania naprawcze związane z uwagami sformułowanym w czasie ostatniej wizytacji

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano również podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier i Wymiany Międzynarodowej, Pełnomocnikiem Rektora ds. praktyk zawodowych, przedstawicielem Inkubatora Przedsiębiorczości, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi - przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżnia- jąco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostate- cznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia			X		
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia			X		
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia			X		
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Uczelnia nadesłała odpowiedź na raport z wizytacji, z której wynika, że:

- wskazano dyscyplinę finanse jako wiodącą dla kierunku,

- przygotowuje się korektę efektów kształcenia od roku akademickiego 2017/2018 z uwzględnieniem wymogów profilu praktycznego,
- przygotowuje się poprawione sylabusy dla nurtu anglojęzycznego,
- podjęto działania naprawcze dotyczące kształcenia na odległość, w tym przygotowano projekt nowego regulaminu i organizację zjazdów zgodną z zaleceniami z raportu z wizytacji,
- sformułowano projekt nowych poprawnych zasad egzaminu dyplomowego,
- zadeklarowano powierzanie wykładów kierunkowych osobom co najmniej ze stopniami naukowymi,
- naprawiono w praktyce nieprawidłowości w przyznawaniu stypendium rektora, a odpowiednie zmiany regulaminu są przygotowywane,
- rozpoczęto pilotażową ocenę okresową nauczycieli akademickich,
- przeprowadzono wielokierunkowy, ankietowy sondaż opinii studentów dotyczący organizacji i funkcjonowania Uczelni,
- zadeklarowano aktywizację udziału interesariuszy zewnętrznych w pracach programowych, lecz jak dotąd (w styczniu 2017) Rada Konsultacyjna pozytywnie zaopiniowała zamiar zmian opisu efektów kształcenia na bardziej praktyczny, a ponadto obradowała w sprawach dotyczących innego kierunku studiów.

Z tych działań i deklaracji wynika, że uruchomiono proces naprawy zasad kształcenia na odległość i są pierwsze przejawy udziału interesariuszy zewnętrznych w pracach nad efektami kształcenia i programem, a dalsze zamierzenia dostatecznie skonkretyzowano. Nie przedstawiono jednak nowego opisu efektów kształcenia, należycie oddającego profil praktyczny. Nie ma deklaracji przerwania kształcenia na odległość lub szczegółowego (z sylabusami i organizacją zajęć) projektu jego dostosowania do wymagań, o których mowa w zaleceniach do kryterium 4. Nie ma nowych porozumień dotyczących praktyk, brak konkretnych propozycji dotyczących wykorzystania kształcenia w zakresie obsługi programów finansowo-księgowych, a zatem nie ma jeszcze podstaw do zmiany ocen.

W ocenie Zespołu Kryterium 4 otrzymało ocenę „w pełni”, ponieważ Wydział posiada dostęp do platformy – oprogramowania e-learningowego, którego funkcjonalność zapewnia udostępnianie materiałów edukacyjnych, raportowanie dostępu studentów do zasobów, tworzenie warunków do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów, tylko brak przeszkolenia nauczycieli i studentów oraz zła organizacja kursów (późne uruchamianie, brak testów) powodował, że możliwości kształcenia na odległość nie były wykorzystywane.

Tabela nr 2.

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju

uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie

czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena - *znacząco*

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Kierunek Finanse i Rachunkowość prowadzony jest na studiach pierwszego stopnia w ramach profilu praktycznego, przy czym ostatni 3 rok studiów jest jeszcze prowadzony dla profilu ogólnoakademickiego (profil wygaszany). Profil praktyczny został uruchomiony 1.10.2015 roku.

Koncepcja kształcenia została zaprojektowana z uwzględnieniem misji i celów strategicznych WSPA oraz polityki zapewnienia jakości. Zgodnie z polityką kształcenia WSPA założono w koncepcji kształcenia o profilu praktycznym, że student ma być przygotowany do wejścia na rynek pracy, posiadając nie tylko wiedzę teoretyczną, ale przede wszystkim posiadać umiejętności jej wykorzystania w rozwiązywaniu problemów, z którymi będzie musiał się zmierzyć w praktyce funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

W tworzeniu koncepcji kształcenia o profilu praktycznym wzięte zostały pod uwagę cele strategiczne Uczelni oraz kierunki i prognozy rozwoju rynku pracy, potrzeby pracodawców (konsultacje z Pracodawcami Lubelszczyzny „Lewiatan”), jak również wyzwania jakie wynikają z polityki gospodarczej regionu.

Ponadto, w tworzeniu koncepcji kształcenia uwzględniono wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla zakresu kształcenia praktycznego na kierunku. Jako narzędzie

zastosowano analizę standardów stworzonych przez ośrodki edukacji wyższej, zawodowej oraz osobiste doświadczenia kadry dydaktycznej zdobyte podczas wyjazdów na ERASMUS.

1.2

Na kierunku wdrażany jest profil praktyczny, jednocześnie wygaszając profil ogólnoakademicki (ostatni rok studiów). Plany rozwoju kierunku uwzględniają potrzeby rynku pracy, zmiany zachodzące w otoczeniu społecznym, gospodarczym, kulturalnym. W tworzeniu planów rozwoju wykorzystano również doświadczenie kadry stanowiącej minimum dla kierunku, która ma przygotowanie praktyczne i współpracuje z interesariuszami otoczenia gospodarczego. Obecne prowadzone są rozmowy z interesariuszami zewnętrznymi (przedstawicielami pracodawców, administracji publicznej i samorządowej, organizacji pozarządowych, etc.), którzy będą tworzyć powstającą Radę Konsultacyjną dla kierunku Finanse i Rachunkowość, co pozwoli na lepsze, dopasowane do potrzeb rynku, kształcenie praktyczne studentów kierunku. Rada będzie liczyła 10 osób i powstanie w drugiej połowie roku akademickiego 2016-2017.

1.3.

Kierunek finanse i rachunkowość o profilu praktycznym został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Dziedzina nauki, do której odnoszą się zakładane efekty kształcenia to: nauki ekonomiczne, a dyscypliny naukowe to: **ekonomia, finanse oraz nauki o zarządzaniu**. Kwestie te reguluje Uchwała Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie nr 150/2015 z dnia 25 czerwca 2015 roku. Przyjęte rozwiązania są prawidłowe. Trzeba jednak w tym miejscu podkreślić potrzebę ujednolicenia sposobu przypisania kierunku do dziedzin i dyscyplin naukowych zawartych w raporcie Samooceny oraz systemie POLON, gdyż w chwili obecnej nie jest to ujęte jednolicie.

1.4.

Zatwierdzenia efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów dokonano Uchwałą Senatu WSPA nr 150/2015 z dnia 25 czerwca 2015 roku. W dokumentacji przekazanej Zespołowi Oceniającemu PKA znajduje się opis zakładanych efektów kształcenia, wraz z tabelami odniesień kierunkowych efektów kształcenia do efektów obszarowych. Efekty kształcenia sformułowano zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

W procesie formułowania efektów kształcenia wyróżniono 11 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 9 dla umiejętności oraz 6 dla kompetencji społecznych. Zostały one zdefiniowane relatywnie szeroko, ale w sposób umożliwiający stworzenie systemu weryfikacji obiektywną ocenę stopnia ich osiągnięcia. Przy każdym efekcie kształcenia zamieszczono wykaz kilku, a nawet kilkunastu przedmiotów, w ramach których jest on realizowany. Przykładowo efekty RIR 1P_W01 lub FIR 1P_U03 realizowane są na 21 przedmiotach. Taka filozofia budowania efektów kształcenia nie wpływa korzystnie na wyeksponowanie tożsamości i specyfiki kierunku.

Podczas wizytacji Zespół Oceniający PKA miał sposobność zapoznania się z dokumentacją ilustrującą proces formułowania i weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Sylabusy zawierają przedmiotowe efekty kształcenia, które są uszczegółowieniem efektów kierunkowych. Uczelnia deklaruje, że praktyczne umiejętności zawodowe nabywane są podczas zajęć oraz praktyk realizowanych m.in. w biurach rachunkowych, bankach, biurach doradztwa podatkowego, itp. Są one połączone z umiejętnościami interpersonalnymi, nabytymi przez studentów podczas zajęć dydaktycznych, co pomaga odnaleźć się studentom na turbulentnym rynku pracy. Ponadto podejście takie zapewnia, że program studiów właściwie uwzględnia efekty kształcenia prowadzące do uzyskania kompetencji niezbędnych do wykonywania pracy w sektorze finansowym, we wszystkich trzech zakresach, tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Władze Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie powinny dokonać szczegółowego przeglądu deklarowanych efektów kształcenia, ponieważ spora ich część jest typowa dla profilu ogólnoakademickiego. Efekty kształcenia powinny być w większym stopniu ukierunkowane na profil praktyczny. W ślad za tym program studiów i treści kształcenia powinny być zmodyfikowane. Nie trzeba przy tym burzyć dotychczasowej siatki programowej, lecz ją wzbogacać. Bardzo ważna jest przy tym odpowiednia sekwencja zajęć, aby przedmioty ogólnouczelniane i o charakterze podstawowym były wcześniej,

aniżeli kierunkowe i specjalnościowe.

1.5.

1.5.1. Nie dotyczy

1.5.2.

Lektura treści programowych skłania do stwierdzenia, że Władze Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie chciały wypracować własną koncepcję kierunku finanse i rachunkowość, po ukończeniu którego absolwenci będą posiadać odpowiednie kompetencje do pracy zawodowej, w tym do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Założeniu temu podporządkowano strukturę programów nauczania. Treści kształcenia dla ocenianego kierunku zostały uwzględnione w ścieżce studiów, która zakłada na studiach I stopnia podział na 7 modułów kształcenia:

I. Przedmioty z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia (Makroekonomia, Finanse, Rachunkowość, Matematyka finansowa, Statystyka, Ekonometria);

II. Przedmioty o charakterze praktycznym, w tym zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe (Analiza finansowa, Rachunkowość finansowa, Rachunek kosztów, Bankowość i ubezpieczenia, Rynki finansowe, Polityka ekonomiczna, Finanse publiczne, Finanse międzynarodowe, Finanse przedsiębiorstwa, Rachunkowość zarządcza);

III. Przedmioty niezwiązane z kierunkiem studiów zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia na innym kierunku studiów z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych (Zaprojektuj swoje studia, BHP, Technologie informacyjne, Matematyka, Idea podmiotowości człowieka, Etyka, Działania twórcze, Projekt własnego przedsięwzięcia, Psychologia społeczna, Podstawy prawa, Ochrona własności intelektualnej, Autoprezentacja);

IV. Przedmioty do wyboru przez studenta:

- Ekonomia banku komercyjnego;
- Rachunek kosztów działalności bankowej;
- Rachunkowość bankowa;
- Ekonomia przedsiębiorstw;
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości;
- Rachunkowość handlowa;
- Analizy na rynku finansowym;
- Wycena spółek giełdowych;
- Analiza rynku instrumentów pochodnych;
- Rachunkowość budżetowa;
- Ocena zdolności kredytowej firmy przez bank;
- Controlling bankowy;
- Rewizja finansowa;
- Systemy informatyczne w rachunkowości;
- Zaawansowana rachunkowość zarządcza;
- Budowa portfela papierów wartościowych;
- Prognozowanie trendów i szacowanie ryzyka inwestycyjnego;
- Zarządzanie portfelem instrumentów finansowych;
- Przedsiębiorczość cz.1 i 2;
- Zrównoważony rozwój cz.1 i 2;
- Prawa człowieka cz.1 i 2;
- Dowolny przedmiot cz.1 i 2.

V. Zajęcia z języka obcego;

VI. Zajęcia z wychowania fizycznego;

VII. Moduł praktyki zawodowej.

Treści programowe poszczególnych przedmiotów zostały ujęte w taki sposób, aby umożliwiały osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Jest to podporządkowane temu, aby w

trakcie studiów studenci zdobywali aktualną wiedzę teoretyczną oraz praktyczne umiejętności. Z kolei dzięki zajęciom o charakterze projektowym studenci nabierają umiejętności pracy zespołowej oraz aktywnego poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, przy założeniu akceptacji obowiązujących przepisów prawnych, etyki zawodowej oraz poszanowaniu zasad współżycia społecznego. Atutem kształcenia jest relatywnie duża liczba godzin zajęć (150) z języków obcych.

Studia I stopnia na kierunku finanse i rachunkowość prowadzone są w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Na kierunku uruchomiono jedną specjalność: Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw. Studiuje na niej 15 studentów stacjonarnych oraz 21 studentów niestacjonarnych III roku. Program studiów przewiduje, że specjalności wybierane są po IV semestrze. Program studiów uwzględnia moduły przedmiotów gwarantujące realizację zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Ważną kwestią jest również to, aby kształcenie na ocenianym kierunku uwzględniało strukturę narodowościową studentów. O ile na studiach niestacjonarnych obcokrajowców jest niewielu, to na studiach stacjonarnych wiedzę zdobywa wielu studentów z Ukrainy.. W tym kontekście trzeba pamiętać aby deklarowane efekty kształcenia były realnie dostosowane do percepcji studentów obcokrajowców, co szczególnie odnosi się do przedmiotów wykładanych na I roku studiów. Kształcenie o charakterze wyrównawczym jest niezbędne aby studenci zagraniczni mogli np. biegle opanować pełną znajomość programu finansowo-księgowego Symfonia.

W WSPA nauka języka polskiego jest obowiązkowa dla każdego studenta zagranicznego, co przyczynia się do lepszej absorpcji wiedzy i szybszej integracji z polskimi studentami. Wyzwaniem dla Uczelni jest to aby młodzież ukraińska nie alienowała się od pozostałej części społeczności akademickiej. Ponadto spoglądając na stylistykę tekstu w niektórych pracach etapowych warto zastanowić się nad zaoferowaniem studentom obcokrajowcom na I roku większego wymiaru interaktywnych zajęć z języka polskiego.

1.5.3

Stosowane metody kształcenia wymieniono w sylabusach przedmiotów. W ramach wykładów studenci osiągają efekty głównie w zakresie wiedzy, przekazywanej przez wykładowców. Z kolei na ćwiczeniach, warsztatach, projektach i laboratoriach studenci nabywają umiejętności praktyczne. W trakcie tych zajęć stosowane są indywidualne i grupowe formy aktywizacji, których celem jest rozwijanie samodzielności, kreatywności i zaangażowania do pracy. Stosowanie aktywizujących metod kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Na seminariach dyplomowych studenci zdobywają wiedzę i umiejętności, które przygotowują ich do napisania i obrony pracy dyplomowej. Na ocenianych studiach I stopnia stosowane są aktywizujące formy pracy ze studentami, które sprawiają, że studenci nabierają wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, przygotowujących ich do pracy zawodowej.

1.5.4

Czas trwania studiów nie odbiega od powszechnie przyjętych rozwiązań. Trwają one 6 semestrów (zarówno w formie stacjonarnej jak i niestacjonarnej) w wymiarze godzinowym 2250 godzin dla studiów stacjonarnych oraz 1245 godzin dla studiów niestacjonarnych. Do zaliczenia semestru potrzebny jest nakład pracy studenta w wymiarze 30 punktów ECTS, natomiast roku akademickiego – 60 punktów ECTS. Do uzyskania tytułu zawodowego licencjata potrzebny jest nakład pracy studenta w wymiarze 180 punktów ECTS. Zachowana jest zatem wymagana liczba godzin i punktów ECTS koniecznych do osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku finanse i rachunkowość.

Sylabusy przedmiotów, które zostały załączone do Raportu Samooceny podają nakład pracy własnej studenta, przy czym na studiach niestacjonarnych liczba godzin pracy własnej studentów jest relatywnie wysoka.

1.5.5

Zasady systemu ECTS obowiązującego w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie określa Regulamin Studiów Wyższych przyjęty przez Senat Uczelni w dniu 29.04.2016 roku (załącznik do Uchwały nr 239/2016). Przyjęte w regulaminie rozwiązania są zgodne z wymaganiami stawianymi przez prawo. Punkty ECTS odzwierciedlają rzeczywisty nakład pracy

studenta potrzebny do osiągnięcia założonych w programie efektów kształcenia. Jeden punkt ECTS odpowiada nakładowi 25-30 godzin pracy studenta obejmujących:

- 1) godziny kontaktowe (zajęcia dydaktyczne z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego, konsultacje, egzaminy, zaliczenia i in.);
- 2) godziny pracy własnej (liczba godzin indywidualnej pracy studenta, realizowanych bez udziału nauczyciela akademickiego).

Za praktyki zawodowe student otrzymuje 15 pkt. ECTS, za pracę dyplomową i przygotowanie do egzaminu dyplomowego 10 pkt. ECTS; za naukę języka obcego również 10 punktów ECTS. Powyższe wartości punktów ECTS zostały ustalone poprawnie.

Modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym przypisano na ocenianym kierunku 114 pkt. ECTS czyli ponad 63% ogólnej liczby pkt. ECTS, co oznacza spełnienie obowiązujących wymogów prawnych. Na studiach stacjonarnych zdecydowana większość przedmiotów o charakterze praktycznym jest organizowana w wymiarze czasowym przekraczającym 30 godzin.

1.5.6.

Jak już wspomniano program kształcenia na kierunku obejmuje łącznie 180 punktów ECTS, zarówno w trybie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Suma punktów ECTS dla kursów wybieralnych przez studenta wynosi 60, co stanowi ponad 33,3% wszystkich możliwych do zdobycia punktów ECTS. W ramach przyjętych programów studiów, studenci ocenianego kierunku posiadają zatem możliwość elastycznego kształtowania swojej ścieżki nauczania, m.in. poprzez szeroki wachlarz modułów do wyboru, w tym modułów specjalnościowych. Wykaz przedmiotów do wyboru zamieszczony w tabeli nr 3 Raportu Samooceny obejmuje w sumie 26 przedmiotów:

M13. S1. Ekonomia banku komercyjnego;
M13. S1. Rachunek kosztów działalności bankowej;
M13. S1. Rachunkowość bankowa;
M14. S2. Ekonomia przedsiębiorstw;
M14. S2. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości;
M14. S2. Rachunkowość handlowa;
M15. S3. Analizy na rynku finansowym;
M15. S3. Wycena spółek giełdowych;
M15. S3. Analiza rynku instrumentów pochodnych;
M16. S1. Rachunkowość budżetowa;
M16. S1. Ocena zdolności kredytowej firmy przez bank;
M16. S1. Controlling bankowy;
M16. S2. Rewizja finansowa;
M16. S2. Systemy informatyczne w rachunkowości;
M16. S2. Zaawansowana rachunkowość zarządcza;
M16. S3. Budowa portfela papierów wartościowych;
M16. S3. Prognozowanie trendów i szacowanie ryzyka inwestycyjnego;
M16. S3. Zarządzanie portfelem instrumentów finansowych;
M17. Przedsiębiorczość cz.1;
M17. Zrównoważony rozwój cz.1;
M17. Prawa człowieka cz.1;
M17. Przedsiębiorczość cz.2;
M17. Zrównoważony rozwój cz.2;
M17. Prawa człowieka cz.2;
M17. Dowolny cz.2.

Ponadto do wyboru studenta pozostają również seminaria dyplomowe oraz zajęcia z języka obcego.

1.5.7

Strukturę form zajęć dydaktycznych na kierunku finanse i rachunkowość ilustruje poniższa tabela:

Formy zajęć	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Wykłady	33,95	24,39
Ćwiczenia	31,62	23,51

Laboratoria	7,24	13,06
Projekty	7,91	4,28
Warsztaty	2,15	3,88
Seminaria	1,32	2,38
Inne (praktyka zawodowa)	15,81	28,50

Wymienione formy zajęć są adekwatne do specyfiki poszczególnych przedmiotów. Zdecydowana większość przedmiotów składa się z części teoretycznej (wykładowej) oraz praktycznej (w postaci ćwiczeń, warsztatów lub zajęć projektowych). Podejście takie jest zasadne w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Jest to tym bardziej istotne, że dotyczy studiów o profilu praktycznym. Warto również nadmienić, że władze wydziału i WSPA powinny w dalszym ciągu podejmować działania ukierunkowane na to aby zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywały się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z kierunkiem finanse i rachunkowość.

Liczebność grup studenckich nie budzi zastrzeżeń. Kameralne grupy umożliwiają personalne relacje ze studentami, co nie byłoby możliwe w warunkach kształcenia masowego. Zajęcia dydaktyczne na studiach niestacjonarnych odbywają się w piątki w godz. 16.00-21.15 oraz soboty i niedziele w godz. 7.45-18.35. Zespół Oceniający zaleca, aby unikać ponad czterogodzinnych bloków zajęć prowadzonych przez tego samego nauczyciela akademickiego, ponieważ percepcja słuchaczy jest wówczas dość ograniczona.

Kwestią która budzi zastrzeżenia jest kształcenie realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Powinno ono bowiem spełniać warunki określone przepisami prawa, w tym w szczególności zdobywanie umiejętności praktycznych, które nabywane są przez studentów w warunkach rzeczywistych, a nie wirtualnych.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono informacje na temat studiów e-learningowych na kierunku *finanse i rachunkowość* dopiero w czasie wizytacji. Raport Samooceny nie precyzuje tej formy studiów. Studia te uruchomiono w październiku 2015 roku i studiuje na nich na wizytowanym kierunku 46 osób (31 na I roku i 15 na II roku) i mają formę studiów niestacjonarnych. W nauczaniu wykorzystywana jest platforma e-learningowa WSPA (puw.wspa.edu.pl). Studenci mają dostęp do materiałów przez cały tok studiów i jest to forma blended – learning wspomagająca nauczanie tradycyjne, a nie je zastępująca. Studenci pochodzą z całej Polski, w tym kilka osób pracujących za granicą. W trakcie I roku liczba studentów znacząco maleje, głównie z tego powodu, że część z nich nie wnosi opłat z tytułu czesnego. Znaczący spadek liczby studentów może być pochodną niskiej jakości przygotowanych kursów w ramach studiów e-learningowych. W dokumentacji na temat e-learningu brakuje bilansu nakładu czasu pracy studenta. W sylabusach przedmiotów powinna być ujęta ta kwestia. Brakuje również informacji o metodach weryfikacji efektów kształcenia dla wszystkich przedmiotów realizowanych e-learningowo, w szczególności zapewnienia bieżącej kontroli postępów w nauce studentów.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono dane o aktywności studentów w ramach kursu z następujących przedmiotów:

Kurs „Finanse” uruchomiony dla 1 semestru 2015/2016 w dniu 26.11.2015, a rozliczany na zjeździe w lutym 2016. Zawiera jeden plik pdf (150 stron) z materiałami wykładowymi, brak sylabusu, wykazu literatury. Brak jakiegokolwiek aktywności na forum i chacie. Kurs typu blended-learning.

Kurs „Makroekonomia”, uruchomiony dla 1 semestru 2015/2016 w dniu 25 stycznia 2016 r., zawiera wykaz tematów i pliki z prezentacjami, odnośniki do stron internetowych z danymi makroekonomicznymi. Część zagadnień wskazanych jest do realizacji na ćwiczeniach na zjeździe w styczniu (4 godziny) i 2-4 lutym 2016 r. (10 godzin). Spotkanie z wykładowcą w ramach ćwiczeń w styczniu i lutym 2016, a rozliczenie przedmiotu 5 lutego 2016 jako test 18 pytań, każde zawiera po 4 odpowiedzi, w tym tylko 1 prawidłową. Kurs ten nie zapewnił, że uczestnik osiągnął zakładane efekty kształcenia.

Kurs „Matematyka” uruchomiony 7 listopada 2015 r., zawiera 7 tematów, uruchamianych, co tydzień w poniedziałek, zawierają od 1-2 zadań do zrealizowania do końca tygodnia. W dniach 8-10 stycznia oraz 1-4 lutego 2016 r. odbyły się ćwiczenia (18 godzin) oraz zaliczenie końcowe przedmiotu (50% zadania e-learning oraz 50% zaliczenie końcowe). Kurs z „Matematyki” posiada pełne cechy

kursu e-learningowego, aktywne forum z wykładowcą, systematyczna praca studenta. Kurs ten można przedstawiać jako przykład do naśladowania.

Kurs „Rachunkowość” zawiera tylko pliki z wykładami z zakresu „Rachunkowości finansowej” (str. 45, 87 i 57) oraz zadaniami w Excelu (brak informacji o przesłanych wynikach). Brak jakiejkolwiek aktywności na forum i chacie. Kurs typu blended-learning.

Kurs „Analiza finansowa” zawiera materiał wykładowy (pdf – 25 stron) oraz 3 tematy projektów do wyboru jako zaliczenie przedmiotu. Wykonane projekty dostępne były do wyglądu przez Zespół. Kontakt z wykładowcą tylko e-mail.

Kurs „Ekonometria” uruchomiony 17 maja 2016 r. przygotowano materiał w pdf oraz dwa zestawy „zestaw_01.pdf” i „zestaw_02.pdf”, razem 5 zadań o charakterze „oblicz oceny parametrów”. Jedyny kontakt z wykładowcą w ramach semestralnego przedmiotu na ostatnim rozliczeniowym zjeździe w dniach 2-7 lipiec 2016 r. Zakres kursu niezgodny z sylabusem, kurs nie realizuje zakładanych efektów kształcenia. Brak jakiejkolwiek aktywności na forum i chacie. Materiał kursu typu blended-learning.

Kurs „Matematyka finansowa” realizuje tematykę z zakresu kilku pojęć, większość zagadnień zawartych w sylabusie nie została zrealizowana. Na jedynym i ostatnim zjeździe w lipcu realizowana jest tylko jedna godzina ćwiczeń. Zakres kursu niezgodny z sylabusem, kurs nie realizuje w pełni zakładanych efektów kształcenia.

Kurs „Rachunek kosztów” uruchomiony 15 maja 2016 r., zawiera „Materiały wykładowe.pdf (5 stron)” oraz „Wzory do rachunków kosztów pełnych i zmiennych.pdf (1 strona)”. Zakres kursu częściowo zgodny z sylabusem, kurs nie realizuje zakładanych efektów kształcenia. Brak jakiejkolwiek aktywności na forum i chacie. Materiał kursu typu blended-learning.

Kurs „Rachunkowość finansowa” zawiera tylko plik z wykładem „Rachunkowości finansowa.pdf” (98 stron). Brak jakiejkolwiek aktywności na forum i chacie. Kurs typu blended-learning.

Kurs „Statystyka” uruchomiony 16 maja 2016 r., zawiera materiały wykładowe, zadania, oraz fragmenty tablic statystycznych. Kurs ze „Statystyki” posiada pełne cechy kursu e-learningowego, ale była niska aktywność jego uczestników.

Metoda kształcenia na odległość wymaga kontaktu z prowadzącym, dużej aktywności od strony studenta, czego przedstawione kursy nie spełniały. Niezbędna jest zatem rzeczywista i systematyczna interakcja studentów z wykładowcami prowadzącymi dany przedmiot. Ważne są czaty, fora dyskusyjne i inne formy wymiany poglądów, przy czym aktywność studentów musi być systematycznie monitorowana i w miarę potrzeb stymulowana. Ponadto kształcenie w ramach e-learningu daje wiedzę, ale nie umiejętności, zatem na kierunku o profilu praktycznym zajęcia e-learningowe mogą dotyczyć tylko wybranych tematów, w przeciwnym wypadku nie zostaną osiągnięte efekty kształcenia dla umiejętności.

Należy na nowo sporządzić program i plan studiów e-learningowych, a w sylabusach wskazać, które tematy będą realizowane przez jakie formy. Dokumenty te powinny być zatwierdzone stosownymi uchwałami. W ramach zajęć e-learningowych konieczny jest zjazd otwierający i zamykający dany kurs. Są to wymogi uznawane za standardy przez Stowarzyszenia E-learningu Akademickiego. Studia e-learningowe muszą spełniać wymogi rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. (z późn., zm.) w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Harmonogram zajęć jest publikowany z odpowiednim wyprzedzeniem, jednakże studenci obecni na spotkaniu wskazali, iż harmonogram na początku semestru często ulega zmianom, co jest dla nich znacznym utrudnieniem. Zostały określone przepisy dotyczące liczebności grup na zajęciach dydaktycznych (ćwiczenia – 40 osób, ćwiczenia projektowe, projekt, warsztat – 30 osób, laboratoria – 20, seminaria dyplomowe – maksymalnie 18 osób). W opinii studentów zajęcia praktyczne odbywają się we właściwych warunkach. Jednostka stwarza możliwość indywidualizacji programu studiów dla osób wybitnie uzdolnionych (studenci mają możliwość odbywania studiów w ramach indywidualnego programu kształcenia, pod opieką wskazanego nauczyciela akademickiego). Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym (spotkanie odbyło się ze studentami studiów niestacjonarnych) zwrócili jednak uwagę na to, iż liczba zajęć w ciągu dnia jest zbyt duża oraz brakuje odpowiednio

długich przerw między zajęciami (przerwy obiadowej).

1.5.8.

Cele i efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji zostały prawidłowo zdefiniowane w sylabusie przedmiotu „Praktyki zawodowe” (360 godzin, 15 punktów ECTS). Ponadto Uchwałą Senatu WSPA nr 185/2015 z dnia 9 października 2015 roku został zatwierdzony Regulamin studenckich praktyk zawodowych. Jest to dokument, w którym kompleksowo uregulowano następujące kwestie:

1. Postanowienia ogólne organizacji praktyk;
2. Cele praktyk;
3. Obowiązek odbycia praktyk;
4. Miejsce odbywania praktyk;
5. Formy praktyk;
6. Organizacja praktyk;
7. Obowiązki studenta odbywającego praktykę;
8. Odwołanie studenta z praktyki;
9. Warunki zaliczenia praktyki;
10. Zwolnienie z obowiązku odbywania praktyki;
11. Przechowywanie dokumentacji.

Do regulaminu dołączono następujące załączniki:

1. Zaświadczenie o odbyciu praktyki studenckiej;
2. Arkusz oceny studenta odbywającego praktykę;
3. Sprawozdanie z odbycia praktyk studenckich;
4. Wzór podania o zaliczenie obowiązkowych praktyk studenckich;
5. Wzór decyzji Pełnomocnika Rektora ds. praktyk studenckich o ich zaliczeniu.

W przyjętych rozwiązaniach określone zostały również: warunki zwolnienia z obowiązku odbywania praktyki i zasady uznania pracy zawodowej lub prowadzonej działalności gospodarczej jako ekwiwalentu praktyki.

Zespołowi Wizytującemu PKA udostępniono dane teleadresowe firm i instytucji, z którymi Uczelnia współpracuje w organizacji studenckich praktyk zawodowych. W ramach kierunku finanse i rachunkowość jest to lista 30 przedsiębiorstw i instytucji. Wśród nich znajdują się między innymi podmioty, z którymi WSPA zawarła umowy o współpracy:

1. AKOR Biuro Rachunkowe
2. Bury sp. z o.o.
3. MS Consulting Group S.C.
4. Idea Elektrotechnologie Lublin
5. Netrix Edu sp. z o.o.
6. Lubelski Park Naukowo-Technologiczny
7. Związek Banków Polskich w Warszawie
8. Pierwszy Urząd Skarbowy w Lublinie
9. Drugi Urząd Skarbowy w Lublinie
10. GIEDI Sp. z o.o.
11. Biuro Doradcze Plus
12. Centrum Kształcenia Ustawicznego im. B. Prusa w Chełmie

Dokumentacja na temat organizacji i weryfikacji efektów kształcenia realizowanych w ramach praktyk zawodowych prowadzona jest starannie. Za kwestie te odpowiedzialni są Opiekun praktyk powołany dla danego kierunku oraz Pełnomocnik rektora ds. praktyk studenckich. Ocena stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia bazuje na następujących dokumentach:

1. Analiza i ocena dziennika praktyk;
2. Analiza opinii Opiekuna praktyk powołanego w miejscu odbywania praktyk;
3. Rozmowa z praktykantem na temat przebiegu praktyk;
4. Analiza pisemnego sprawozdania z odbytych praktyk.

Rozwiązania funkcjonujące na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie na kierunku finanse i rachunkowość, w zakresie organizacji praktyk oraz weryfikacji efektów kształcenia uznaje się za prawidłowe. Uczelnia powinna

w dalszym ciągu intensyfikować działania na rzecz pozyskania strategicznych partnerów zapewniających możliwość optymalnej organizacji długoterminowych praktyk zawodowych dla dużej liczby studentów, na studiach o profilu praktycznym.

Uczelnia wspiera studentów w zakresie oferowania instytucji, w których można zrealizować praktykę. Istnieje możliwość zaliczenia praktyki w wybranym przez siebie miejscu, spoza wskazanych przez Wydział. Studenci uznali, że zasady odbywania praktyk i związane z nimi procedury są im znane i dostępne - zostały zamieszczone na stronie internetowej Uczelni oraz przedstawione podczas zajęć oraz pozytywnie ocenili wsparcie uczelni w odniesieniu do rozmiarów prowadzonego na wizytowanym kierunku kształcenia.

1.5.9

O umiędzynarodowieniu kształcenia w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie świadczy fakt, że na studiach stacjonarnych studiuje wielu studentów z Ukrainy. Ważne jest również to, że na bliższym kierunku zarządzania zostały uruchomione w 2015 roku studia anglojęzyczne. Co prawda duże zaniepokojenie budzi to jak niewielu studentów kontynuuje te studia po I roku, ale sama inicjatywa stworzenia studiów anglojęzycznych, które programowo są wzorowane na innych uczelniach, służy z pewnością umiędzynarodowieniu kształcenia.

Z tabeli nr 13 w Raporcie Samooceny wynika, że w programie studiów nie są przewidziane przedmioty w języku obcym, co jest niewątpliwie mankamentem procesu kształcenia. Mogłyby to być np. 1-2 przedmioty do wyboru – prowadzone i zdawane w języku angielskim.

1.6.

1.6.1

Rekrutację na kierunek finanse i rachunkowość reguluje Uchwała nr 129/2015 Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie zasad rekrutacji na studia wyższe w roku akademickim 2016-2017 oraz Uchwała nr 241/2016 Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie z dnia 20 maja 2016 roku. Przyjęte w nich warunki rekrutacji są wyczerpujące oraz nie zawierają dyskryminujących zapisów, które naruszałaby zasadę równych szans w naborze kandydatów.

Rekrutacja na studia odbywa się na dwa sposoby: poprzez tradycyjne składanie podań oraz za pomocą systemu rekrutacji on-line. Uczelnia oferuje także osobom zainteresowanym konsultacje z doradcą zawodowym, który może pomóc rozwiązać wątpliwości dotyczące wyboru kierunku studiów, poinformować o ich programie i efektach kształcenia. W programie studiów przewidziano przedmiot „Zaprojektuj swoje studia”, co jest bardzo trafnym działaniem.

Na kierunku finanse i rachunkowość studiuje 136 studentów (54 na I roku, 44 na II roku i 36 na III roku studiów). Na studiach stacjonarnych studiuje łącznie 33 studentów, w tym 8 na I roku, 10 na II roku i 15 na III roku. Spośród 101 studentów niestacjonarnych 46 to studenci I roku, 34 to studenci II roku i 21 to studenci III roku. Spośród studentów niestacjonarnych 31 studiuje online na I roku i 15 na drugim roku.

Liczba studentów ocenianego kierunku w roku akademickim 2016/2017 w porównaniu do sytuacji sprzed 3 lat utrzymywała się na podobnym poziomie na studiach stacjonarnych i znacznie spadła na studiach niestacjonarnych (o ponad 50%). Zasygnalizowany spadkowy trend powinien stanowić przedmiot głębszej refleksji władz Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych.

Oceniając skuteczność procesów rekrutacyjnych na ocenianym kierunku trzeba stwierdzić, że od kilku lat nie jest ona zadowalająca. Jest to głównie skutkiem wielu niekorzystnych zewnętrznych zjawisk i procesów, jak choćby niż demograficzny, emigracja zarobkowa mieszkańców regionu, silna konkurencja na lubelskim rynku usług edukacyjnych, czy wyczerpywanie się klasycznej formuły studiów niestacjonarnych. Do tych problemów dochodzi jeszcze niezadowalający poziom wiedzy wielu kandydatów na studia (szczególnie stacjonarne) i brak ich zaangażowania w podnoszenie kompetencji.

Władze Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie powinny bardziej aktywizować działania o charakterze promocyjnym, aby zwiększyć skuteczność rekrutacji studentów. W przeciwnym razie może się okazać, że utrzymanie kierunku stanie się w nieodległej przyszłości niemożliwe.

1.6.2

Procedura potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów została uregulowana Uchwałą Senatu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie nr 135/2015 z dnia 25 czerwca 2015 roku. Przyjęto w niej rozwiązania nieodbiegające od powszechnie obowiązujących standardów, w świetle których wnioski osoby zainteresowanej opiniuje Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się, składająca się z trzech nauczycieli akademickich. Na podstawie jej ustaleń decyzję o uznaniu już zdobytych efektów uczenia się podejmuje dziekan wydziału. Należy jednak zaznaczyć, że praktyczna weryfikacja trafności zaproponowanych rozwiązań nie była dotychczas możliwa, ponieważ żaden student wizytowanego kierunku nie zgłosił stosownego wniosku.

1.7.

1.7.1

Stosowane na wizytowanym kierunku metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są spójne w relacji do rodzaju zakładanych efektów. Oceniany jest nie tylko końcowy rezultat studiów w postaci napisania i obrony pracy dyplomowej, ale również etapy osiągane w ramach uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów z poszczególnych przedmiotów.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono wykazy prac dyplomowych obronionych przez studentów kierunku finanse i rachunkowość, kończących studia I stopnia w minionych trzech latach akademickich. Były to:

- w roku akademickim 2013/2014 (54 prace);
- w roku akademickim 2014/2015 (59 prac);
- w roku akademickim 2015/2016 (44 prace).

Generalnie ich tematyka bardzo dobrze wpisuje się w kanon kierunku. Przykładowe tematy prac, które budzą pewne wątpliwości (głównie z powodu niepoprawnej stylistyki i hasłowego ujęcia tematu) to:

1. Inwentaryzacja jako element prawidłowości sporządzania finansowego;
2. Preferencyjny kredyt studencki;
3. Czy warto zostać spółką giełdową, zalety i wady upublicznienia akcji;
4. Bezpieczeństwo i zagrożenia w bankowości elektronicznej;
5. Leasing.

Z wykazu prac obronionych w roku akademickim 2015/2016 dokonano losowania 9 prac poddanych szczegółowej ocenie. Ich merytoryczny poziom jest generalnie dobry (załącznik nr 3, część II). Zaletą prac dyplomowych jest to, że są w nich rozwiązywane rzeczywiste problemy finansowe. Odczucia członków Zespołu Wizytującego PKA wskazują, że poziom prac dyplomowych na kierunku finanse i rachunkowość jest wyższy niż na kierunku zarządzanie. Wadą niektórych prac jest to, że niemalże nie ma w nich powołań na źródła czasopiśmiennicze, a jest wiele powołań na niezwyfikowane źródła internetowe. Ponadto zastanawia relatywnie wysoki odsetek studentów wnioskujących o przedłużenie terminu składania prac dyplomowych. Również za niekorzystne uznaje się zmiany opiekunów pracy dyplomowej w trakcie pisania pracy (z powodu odejścia do innych uczelni). Ponadto za błędne rozwiązanie uznaje się takie, które sprawia, że podczas egzaminu dyplomowego żadne z trzech pytań, na które odpowiada student na egzaminie dyplomowym nie weryfikuje efektów kształcenia zrealizowanych w ramach seminarium dyplomowego i nie odnosi się bezpośrednio do problematyki pracy dyplomowej, czyli nie nawiązuje do zastosowanych metod badawczych, czy wniosków płynących z pracy. Sytuacja taka powtarza się niestety w wylosowanych egzaminach dyplomowych dość często.

Za pozytywne działanie uznaje się to, że od 2016 roku WSPA wykorzystuje program Podkarpackiej Platformy Antyplagiatowej, który informuje o wskaźnikach podobieństwa pracy oraz o cytowaniach tekstów źródłowych. Ponadto w celu przeciwdziałania powstawaniu prac niesamodzielnych promotorzy podpisują dokument o dopuszczeniu studenta do egzaminu dyplomowego, w którym stwierdza się, że praca dyplomowa nie zawiera nieuprawnionych zapożyczeń i spełnia warunki w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego licencjata. Z kolei każdy student oświadcza, że napisał pracę samodzielnie oraz, że nie była ona wcześniej przedmiotem procedur związanych z uzyskaniem tytułu zawodowego w jakiegokolwiek innej uczelni. Stosowane rozwiązania ocenia się pozytywnie.

1.7.2

Kompleksowa regulacja systemu sprawdzania i oceniania efektów kształcenia zawarta jest w Regulaminie Studiów Wyższych przyjętym przez Senat Uczelni w dniu 29.04.2016 roku (załącznik do Uchwały nr 239/2016). Regulamin określa w rozdziale 8 zasady kontroli stopnia realizacji efektów kształcenia, terminy przeprowadzania zaliczeń i egzaminów, skalę stosowanych ocen (rozdział 10), prawa i obowiązki studentów związane z organizacją sesji, itp. W rozdziale 11 zawarto bardzo szczegółowe zapisy (zestawione na 7 stronach) regulujące tryb pisanie i obrony pracy dyplomowej. Przyjęte rozwiązania są prawidłowe.

Ponadto szczegółowe reguły zaliczania wykładów, ćwiczeń, seminariów, laboratoriów i konwersatoriów zawarte są w sylabusach każdego przedmiotu. Weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokonuje się zgodnie z zasadami i za pomocą metod weryfikacji określonych w karcie opisu przedmiotu. Dopuszcza się wykorzystywanie następujących metod weryfikacji efektów kształcenia:

- 1) Test pisemny jednokrotnego i wielokrotnego wyboru;
- 2) Praca pisemna opisowa;
- 3) Odpowiedź ustna;
- 4) Prezentacja;
- 5) Projekt indywidualny i zespołowy;
- 6) Referat; przy czym stosowanie tej metody nie może stanowić wyłącznej podstawy zaliczenia przedmiotu.

Opisywany system obejmuje cały proces kształcenia, co zapewnia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz możliwość ich porównywania. System ten jest między innymi efektem funkcjonowania na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Niestety w praktyce jakość części prac etapowych budzi pewne zastrzeżenia. Pytania w nich stawiane są zbyt proste a odpowiedzi lakoniczne i trywialne (załącznik nr 3 , część I). Problem ten wymaga większej refleksji ze strony władz wydziału.

3. Uzasadnienie

Oceniany kierunek został prawidłowo przyporządkowany do obszaru, dziedziny i dyscyplin naukowych. Efekty kształcenia i program studiów na kierunku finanse i rachunkowość powinny bardziej akcentować praktyczny profil kształcenia. Formy prowadzonych zajęć i sekwencja modułów kształcenia jest generalnie poprawna. Dobór treści programowych jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia. Istnieje jednak potrzeba systematycznego aktualizowania treści nauczania, aby były one optymalnie dostosowane do zmieniających się wymogów rynku pracy. Czas trwania kształcenia i konstrukcja systemu ECTS są prawidłowe.

Realizacja formy studiów e-learningowych nie zapewnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Dokumentacja studiów e-learningowych wymaga istotnych korekt. Brakuje w niej informacji o bilansie nakładu czasu pracy studenta, metodach weryfikacji efektów kształcenia przedmiotów. Elementami zaliczenia tej formy studiów wymagana powinna być aktywności studentów na poszczególnych kursach.

Zasady i procedury rekrutacji nie budzą zastrzeżeń. System sprawdzania i oceniania etapowych i końcowych efektów kształcenia jest, z wyjątkiem kształcenia na odległość, poprawny.

Z punktu widzenia studentów efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały, a także uwzględniają zdobywanie wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji niezbędnych na rynku pracy.

W opinii studentów metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. Metody oceniania są konsekwentnie realizowane przez prowadzących zajęcia oraz zapewniają swobodną i obiektywną ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia. Proces otrzymywania informacji zwrotnej o wynikach egzaminów należy uznać za prawidłowy.

4. Zalecenia

Efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów odnoszą się bardziej do profilu ogólnoakademickiego, aniżeli praktycznego. Należy je zmodyfikować, aby bardziej odzwierciedlały praktyczny profil kształcenia.

Do oferty programowej należy wprowadzić przynajmniej jeden przedmiot w języku obcym. Należy na nowo sporządzić program i plan studiów e-learningowych oraz sylabusy przedmiotów. Dokumenty te powinny być zatwierdzone stosownymi uchwałami. W ramach zajęć e-learningowych konieczne jest wprowadzenie zasady organizowania zjazdu otwierającego i zamykającego dany kurs oraz terminowego zamieszczania treści kursów na platformie elektronicznej.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa dla kierunków studiów o profilu praktycznym. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim, złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów oraz ich zatrudnienie w Uczelni.

Minimum kadrowe powinno spełniać warunki określone w rozporządzeniu stanowiącym poz. 4 Załącznika nr 1 raportu. W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku *finanse i rachunkowość* prowadzonego na poziomie studiów I stopnia zalicza się 12 osób (3 samodzielnych nauczycieli akademickich, 5 doktorów oraz 4 magistrów), gdyż posiadają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie dyscypliny naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe związane z efektami kształcenia i treściami programowymi kierunku, co stanowi spełnienie wymagań określonych w § 12 ust. 1 rozporządzenia (o którym mowa w Załączniku nr 1 do raportu z wizytacji).

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni (nie później niż od początku semestru studiów) w pełnym wymiarze czasu pracy (wyjątki stanowią 3 osoby z tytułami magistrów – wymiar niepełny – ½ etatu), a zatem spełnione zostały wymagania określone w § 13 ust. 1 rozporządzenia, o którym mowa powyżej oraz w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, że wszyscy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 tego rozporządzenia.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż

wszystkie teczki zawierają dokumentację poświadczającą uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy (umowy o pracę) zawierają informacje o Uczelni, jako podstawowym miejscu pracy zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W związku z analizą dokumentacji, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co potwierdzają również dane zawarte w „Zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on”.

Oceniany kierunek zarządzanie został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin finanse, ekonomia i nauki o zarządzaniu, a zatem stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku powinien spełniać wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia określonego w poz. 4 Załącznika nr 1 raportu.

Na ocenianym kierunku studiuje 107 osób. Stosunek ten wynosi 1:9 przy obowiązującym nie mniejszym niż 1:120 – dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych, zatem wymagania w tym zakresie zostały spełnione.

2.2

Spośród osób zaliczonych do minimum kadrowego wszyscy posiadający tytuły lub stopnie naukowe i 2 magistrów posiada dorobek naukowy związany z dyscyplinami, na których oparto koncepcję i opis efektów kształcenia. 2 magistrów zostało zakwalifikowanych do minimum kadrowego wyłącznie ze względu na doświadczenie zawodowe. 8 osób z tej grupy ma dorobek naukowy z finansów, lecz 1 łączy go z dorobkiem z ekonomii, a 1 łączy go z dorobkiem z nauk o zarządzaniu. 2 inne osoby mają dorobek z nauk o zarządzaniu. Doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelniami i systemem edukacji, a odpowiednie ze względu na efekty kształcenia i treści programowe prowadzonych zajęć ma 7 osób z minimum kadrowego.

Ponadto zajęcia na kierunku prowadzą 34 osoby spoza minimum kadrowego, w tym 15 ze stopniami naukowymi doktora (reprezentują oni: nauki o zarządzaniu, finanse, ekonomię, prawo, matematykę) i 1 z tytułem naukowym profesora (nauki humanistyczne). 19 osób w tej grupie ma doświadczenie zawodowe odpowiednie ze względu na efekty kształcenia i treści programowe prowadzonych zajęć. Nieco ponad 50% zajęć warsztatowych, projektowych i laboratoryjnych prowadzą nauczyciele akademicy z właściwym doświadczeniem zawodowym. W blisko 50% przypadków takie zajęcia prowadzą osoby przede wszystkim z bogatym doświadczeniem ze szkoleń w praktyce gospodarczej i samorządowej oraz pedagogicznym albo akademickim lub osoby, o których doświadczeniu zawodowym nie uzyskano informacji. Osoby realizujące kształcenie na odległość są zobowiązane do posiadania przeszkolenia metodycznego w tym zakresie. Jedyne zidentyfikowany podczas wizyty rodzaj takiego przeszkolenia to instruktaż (osobno dla pracowników i dla studentów) dostępny na platformie Moodle.

Są przypadki powierzania wykładów osobom bez stopni naukowych. Niektóre z takich wykładów są specjalistyczne i dotyczą zagadnień zawodowych w takim stopniu, że można to tolerować. Co najmniej jednak wykład z finansów publicznych jest na tyle podstawowy i akademicki, że powinien być prowadzony przez profesora lub doktora.

2.3

Polityka kadrowa nie została w całości opisana formalnie, lecz z analizy dokumentów i przeprowadzonych rozmów wynika, że jest podporządkowana potrzebom procesu kształcenia. Nabór nauczycieli akademickich odbywa się w miarę potrzeb związanych z kształceniem. Najczęściej inicjatorami procedur naboru lub co najmniej opiniodawcami są prodekan, z których każdy odpowiada za jeden kierunek studiów i kieruje katedrą wiodącą dla tego kierunku. Decyzje o przyjęciach podejmuje kierownictwo Uczelni zwykle w zgodzie z potrzebami zgłaszanymi przez prodekanów. Są osoby aplikujące, które bierze się pod uwagę dopiero po zgłoszeniu takich potrzeb.

Pracownicy mają podlegać co 2 lata ocenom okresowym (pierwsza w styczniu 2017), których zasady reguluje uchwała Senatu, a w szczególności zarządzenie Rektora wprowadzające stosowny regulamin. Oceniać się będzie działalność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. W ramach tej ostatniej mają być brane pod uwagę m. in. wyniki ankietowych ocen studenckich i wyniki hospitacji

zajęć.

Kierownictwo Uczelni zapewnia o wspieraniu rozwoju naukowego pracowników. Dotyczy to dofinansowania przewodów doktorskich i habilitacyjnych, możliwości publikowania we własnych wydawnictwach uczelnianych (nieregularnie wydawane zbiory artykułów naukowych), finansowania kosztów afiliowanych publikacji i wyjazdów na konferencje, korzystania z programów międzynarodowych (w tym Erasmus i Erasmus +). Umowy partnerskie zawarto z uczelniami w wielu krajach Europy. Łącznie można uznać, że polityka kadrowa (na miarę możliwości niedużej Uczelni) sprzyja właściwemu z punktu widzenia potrzeb dydaktyki doborowi i rozwojowi nauczycieli akademickich.

3. Uzasadnienie

Jednostka prowadząca oceniany kierunek finanse i rachunkowość spełnia wymogi minimum kadrowego dla tego kierunku na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Minimum kadrowe złożone jest z osób z odpowiednim dorobkiem naukowym oraz doświadczeniem zawodowym zdobytym poza Uczelnią. Ponadto jednostka dysponuje licznym zespołem nauczycieli akademickich o odpowiednio różnorodnych kwalifikacjach i (w większości) z doświadczeniem zawodowym. Łącznie oznacza to możliwość takiej obsady zajęć, by należycie realizować efekty kształcenia, w tym zapewnić prowadzenie zajęć o praktycznym charakterze przez osoby z odpowiednim doświadczeniem.

4. Zalecenia

Wykłady akademickie należy powierzać profesorom lub doktorom.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena - znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie stale współpracuje z różnymi pracodawcami z branży powiązanej z kierunkiem Finanse i Rachunkowość, w szczególności w zakresie organizacji praktyk studenckich, udostępniania ofert pracy, praktyk i staży. Udział pracodawców jako interesariuszy zewnętrznych jest bardzo skromny. W związku z przejściem z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny, stopniowo zwiększany jest udział otoczenia społeczno-gospodarczego w życiu Uczelni, a w szczególności w zakresie projektowania, opiniowania i ewaluacji programu kształcenia.

Ponadto, na podstawie Zarządzenia Rektora nr 72/R/2015-2016 z dnia 15 lipca 2016 r. w WSPA zostanie powołana Rada Rozwoju WSPA, w skład której wejdą: Rektor WSPA – jako przewodniczący; dwóch absolwentów WSPA; przedstawiciele różnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego właściwych dla siedziby WSPA - po jednym z miasta, powiatu i województwa; przedstawiciel wojewody; przedstawiciele organów i służb zajmujących się zatrudnieniem - po jednej osobie z MUP, PUP i WUP; 3 przedstawiciele mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego; 3 przedstawiciele małych przedsiębiorstw z województwa lubelskiego; 3 przedstawiciele średnich przedsiębiorstw z województwa lubelskiego; 3 przedstawiciele dużych przedsiębiorstw z województwa lubelskiego; 3 przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu.

Rada Rozwoju będzie opiniować bieżącej i planowanej oferty dydaktycznej WSPA, a w szczególności nowych kierunków studiów wyższych i studiów podyplomowych; opiniowanie i wspieranie władz WSPA w podejmowaniu decyzji o charakterze strategicznym; współpraca z władzami WSPA w zakresie aktywizacji zawodowej studentów i absolwentów WSPA.

Dodatkowo, dla każdego kierunku osobno zostanie powołana odpowiednia rada konsultacyjna, w skład której wejdą: Prodziekan ds. danego kierunku studiów – jako przewodniczący oraz od 5 do 10 przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, którzy są merytorycznie związani z danym kierunkiem studiów. Do kompetencji Rad Konsultacyjnych będzie należeć w szczególności: 1) opiniowanie i proponowanie zmian w ogólnej koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym także w zakresie sylwetki absolwenta; 2) opiniowanie zmian w zakładanych kierunkowych efektach kształcenia dla danego kierunku studiów, szczególnie w zakresie adekwatności do aktualnych i przewidywanych potrzeb rynku pracy; 3) opiniowanie zmian w programach studiów i planach studiów dla danego kierunku studiów, szczególnie w zakresie przewidywanych treści programowych oraz metod ich realizacji z punktu widzenia kompetencji wymaganych na rynku pracy.

Realizacja zajęć na kierunku Finanse i Rachunkowość przez praktyków już samo w sobie stanowi bodziec do współpracy z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu. Do najważniejszych interesariuszy kierunku zaliczyć można m.in. Getin Noble Bank SA (wykładowcy, staże zawodowe), firmy konsultingowe i biura rachunkowe. Współpraca z wymienionymi instytucjami opiera się na pozyskiwaniu wykładowców, realizacji staży i praktyk zawodowych, itp.

Podczas spotkania Zespołu Wizytującego PKA z interesariuszami zewnętrznymi WSPA obecnych było 5 przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji, takich jak Urząd Miasta Lublin, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Lublinie, MW Brokers Doradztwo finansowe oraz Biura Rachunkowe JAGA i ABAX. Oprócz wyżej wymienionych podmiotów Uczelnia szczególnie intensywnie współpracuje z Instytutem Nawozów i Syntez w Puławach oraz Getin Bankiem, który organizuje staże i praktyki zawodowe.

Interesariusze zewnętrzni stwierdzili, że studenci kierunku finanse i rachunkowość realizują praktyki w biurach rachunkowych. Praktyki w wymiarze zaledwie trzytygodniowym nie miały większego sensu, dlatego dobrze się stało, że ich wymiar zwiększono do 3 miesięcy. Krok ten dobrze wpisuje się w uprządkowanie kształcenia. Największym powodzeniem wśród przedstawicieli urzędów i instytucji cieszą się praktyki w okresie wakacyjnym, ponieważ praktykanci są wówczas bardzo potrzebni. Spora rotacja kadr i sezon urlopowy wzmacnia tę presję. Przedstawiciele interesariuszy stwierdzili, że organizacja praktyk jest kwestią wspólną i podmioty te są otwarte na propozycje płynące ze strony Uczelni. Jedynym problemem jest kwestia dostępu do materiałów poufnych i ochrona danych osobowych. Podkreślano przy tym, że lubelski rynek pracy zmienił się ostatnio diametralnie i aktualnie coraz trudniej jest znaleźć w krótkim czasie fachowca w swojej dziedzinie.

Interesariusze zadeklarowali, że spotkania z nimi odbywają się co najmniej raz w semestrze, ale nie są protokołowane. Ponadto praktyków gospodarczych zaprasza się na spotkania kół naukowych. Na bazie tych spotkań inicjowane są moduły zajęć np. „Organizacja pracy w biurze rachunkowym”, czy „Analiza rynków finansowych”. Ponadto proponowane są korekty w ścieżkach programowych, które są odpowiedzią na zmiany w otoczeniu gospodarczym.

3.2. Nie dotyczy ocenianego kierunku.

3. Uzasadnienie

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie stale współpracuje z różnymi pracodawcami z branży powiązane z kierunkiem Finanse i Rachunkowość, w szczególności w zakresie organizacji praktyk studenckich, udostępniania ofert pracy, praktyk i staży. Udział pracodawców jako interesariuszy zewnętrznych jest bardzo skromny.

4. Zalecenia

Wzrost udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie kształcenia, a w szczególności w organizacji 3 miesięcznych praktyk oraz w prowadzeniu zajęć praktycznych.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena - *znacząco*

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Uczelnia posiada własny budynek w bardzo dobrym stanie, z windą, podjazdami dla niepełnosprawnych, schodolazem. Ma on powierzchnię 4400 m². Mieści sale do zajęć, zaplecze administracyjne, bibliotekę, barek itp. Są 2 duże sale wykładowe (po 500 miejsc), 2 po 78 miejsc, 2 po ponad 40 miejsc i 19 mniejszych – ćwiczeniowych. Ponadto jest 9 laboratoriów komputerowych (po kilkanaście stanowisk), laboratorium językowe, kilka laboratoriów do zajęć technicznych i inżynierskich. W 11 salach są projektory multimedialne trwale zainstalowane. Ponadto jest ponad 40 przenośnych urządzeń tego rodzaju, wizualizery, panel ciekłokrystaliczny i inne urządzenia audiowizualne, w tym przeznaczone dla innych kierunków. W dużych salach jest nagłośnienie.

Sprzęt komputerowy zainstalowany w laboratoriach jest dobrej jakości i z różnymi systemami operacyjnymi. Jest sieć bezprzewodowa. Oprócz oprogramowania uniwersalnego i przydatnego dla innych kierunków studiów (office, visio, project) w laboratoriach zainstalowano pakiety SYMFONIA (Mała Księgowość, Kadry i Płace, Finanse i Księgowość) oraz COMARCH ERP (Optima XL) – przydatne o zajęć o praktycznym charakterze na kierunku finanse i rachunkowość, choć dowodów wykorzystywania tego oprogramowania nie znaleziono. Dostęp do komputerów poza zajęciami jest przede wszystkim w bibliotece. Są też 4 stanowiska ogólnodostępne na korytarzu. W sprawie dostępu do bardziej specjalistycznego oprogramowania można się umawiać z opiekunem laboratorium.

4.2

Biblioteka zgromadziła 34,4 tys. woluminów. Prenumeruje kilkanaście tytułów czasopism związanych z zagadnieniami ekonomicznymi, ale nie znaleziono wśród nich pozycji jednoznacznie finansowych czy rachunkowościowych. Gromadzi zasoby dbając, by były dostępne podręczniki zalecane w kartach przedmiotów. Katalog jest elektroniczny (Patron 4). Przegląd zawartości regałów wykazał, że podręczniki są dostępne w odpowiednich ilościach (na półkach było zwykle po kilkanaście egzemplarzy). W czytelnicy (w tym samym pomieszczeniu co wypożyczalnia) są 32 miejsca i 7 stanowisk komputerowych (w tym 1 dla osoby niedowidzącej) z dostępem do sieci i do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Sprawnie funkcjonuje wymiana międzybiblioteczna. Biblioteka jest czynna codziennie w godzinach dostosowanych do potrzeb studentów (od poniedziałku do czwartku 8⁰⁰-18⁰⁰, w piątki do 17⁰⁰, a w soboty i niedziele do 14⁰⁰).

4.3

Wydział na kierunku „finanse i rachunkowość” od roku 2015/2016 prowadzi dla części

studentów (I rok – 31 studentów, II rok – 15 studentów) kształcenie z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość. Kształcenie to wspomagane jest platforma Moodle. Organizacja kształcenia przewiduje, że student realizuje zadania kursów, a dwa zjazdy (semestr zimowy, styczeń-luty 2015/16) lub tylko jeden zjazd (semestr letni – lipiec 2016) ma zajęcia na uczelni i realizuje ćwiczenia dla danego przedmiotu oraz egzamin/zaliczenie. Kursy uruchamiane są bardzo późno (od listopada, a nawet w styczniu – semestr zimowy; od kwietnia do czerwca - semestr letni), co nie sprzyja systematyczności nauki. Zawartość kursów najczęściej ma charakter przygotowanego materiału (plik PDF), co zastępuje czytanie wskazanej lektury. W wielu przypadkach brak jest dostępu do sylabusu przedmiotu. Studenci nie mają zjazdu na uczelni „wprowadzającego – otwierającego” dany przedmiot – kurs. Brak jest także przeszkolenia z zakresu obsługi platformy Moodle – tylko kurs e-learningowy. Brak jest monitorowania aktywności studenta, brak aktywności na forach dyskusyjnych, czatach, rozliczania kolejnych części materiału, itd.

Oceniana forma kształcenia e-learningowego realizuje tylko cele wspomagania tradycyjnego kształcenia.

3. Uzasadnienie

Uczelnia posiada dobrą bazę do prowadzenia zajęć dydaktycznych we własnym budynku dostosowanym do potrzeb procesu kształcenia. Biblioteka jest dość dobrze wyposażona i funkcjonuje poprawnie. Studenci pozytywnie opiniują infrastrukturę dydaktyczną uczelni. W opinii studentów infrastruktura i wyposażenie jest adekwatne do wykorzystywanego w pracy zawodowej i pozwala na wykonywanie prac wynikających z programu studiów. W bibliotece znajduje się literatura wymagana przez prowadzących zajęcia. System wypożyczeń działa prawidłowo. Funkcjonowanie biblioteki spełnia oczekiwania studentów.

Oceniana forma kształcenia e-learningowego realizuje tylko cele wspomagania tradycyjnego kształcenia.

4. Zalecenia

Zakończenie kształcenia e-learningowego w powyższej formie organizacji i aktualnych kursach lub dostosowanie do spełnienia warunków określonych w Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Dz.U. 2007 nr 188 poz. 1347 z późn. zm.).

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena kryterium 5 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Nauczyciele akademicki i przedstawiciele władz wydziału mają dyżury w wymiarze satysfakcjonującym studentów. Na ocenianym kierunku nie przyjęto rozwiązań systemowych związanych z rozpatrywaniem skarg i rozwiązywaniem sytuacji konfliktowych. Nie wdrożono w tym zakresie żadnych procedur ani wytycznych, które zabezpieczyłyby strony ewentualnych konfliktów czy sytuacji patologicznych. Poprzestano na zastosowaniu zwyczajowego rozpatrywania wniosków i skarg przez kierowników jednostek Uczelni. Należy zwrócić uwagę, iż studenci nie mają informacji na temat sposobu postępowania w sytuacjach konfliktowych.

Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z przyjętym *Regulaminem studiów*. Mogą również uczestniczyć w pracach kół naukowych, ubiegać się o stypendium rektora dla najlepszych studentów. Zasady przyznawania stypendiów są znane studentom oraz powszechnie dostępne - zamieszczone są na stronie internetowej.

Rektor w porozumieniu z samorządem studenckim zgodnie z art. 186 ust. 1 ustalił *Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie* (dalej: regulamin pomocy materialnej). Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się co do zasady zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy. Wątpliwości budzi jednak par. 5 pkt 3 Załącznika nr 3 do regulaminu pomocy materialnej, zgodnie z którym studenci otrzymują punkty za działalność na rzecz środowiska akademickiego (w tym w kole naukowym, w samorządzie studenckim, organizacjach studenckich) do stypendium rektora dla najlepszych studentów. Działalność ta została uwzględniona jako „osiągnięcia naukowe”, trudno jednak uznać, iż ta działalność stanowi osiągnięcie naukowe. Zgodnie z art. 181 ust. 1 stypendium rektora dla najlepszych studentów może otrzymać student, który posiada wysoką średnią ocen lub osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Ustawodawca nie uwzględnił w tym katalogu działalności społecznej (także na rzecz środowiska akademickiego), dlatego niezasadnym wydaje się uwzględnianie jej jako osiągnięć naukowych.

5.2

Studenci mają możliwość udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności studenckiej, a także w stypendiach w ramach umów bilateralnych podpisanych przez Wydział. Liczba studentów zainteresowanych programami spada (w roku akademickim 2013/2014 – 3 osoby, 2014/2015 – 1 osoba, 2015/2016 – 1 osoba, 2016/2017 – żaden student). Informacje na temat zasad rekrutacji na oferowane wyjazdy są powszechnie dostępne i znane, a także zapewniają równe szanse uczestnictwa w wymianach, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu. Studenci pozytywnie oceniają pracę koordynatora programu ERASMUS+. Uznali oni, że oferta proponowanych programów stypendialnych jest adekwatna do ich potrzeb (w zakresie podpisanych przez uczelnię umów) oraz oceniają ją pozytywnie. Pracownicy Wydziału w pełni respektują zasadę uznawalności osiągnięć w ramach programu ERASMUS+ nie stwarzając w tym zakresie problemów, jednakże brak jest przepisów regulujących tę kwestię (choć zgodnie z par. 1 pkt. 7) Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 25 września 2014 r. w sprawie *warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelni* powinno być to określone w regulaminie studiów).

Studenci otrzymują informację na temat możliwości udziału w programach mobilności studenckiej za pośrednictwem strony internetowej uczelni oraz w ramach otwartych spotkań.

5.3

Biuro Karier, funkcjonujące na Uczelni, udostępnia studentom i absolwentom oferty pracy, praktyk i staży. Biuro prowadzi również dodatkowe warsztaty z zakresu umiejętności miękkich, otwarte wykłady praktyków i pracodawców. Na uczelni prężnie działa również Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości WSPA, dzięki któremu studenci mogą nauczyć się, jak zarządza się projektami w praktyce.

Uczelnia wspiera działania studentów na rzecz nawiązywania współpracy z otoczeniem społecznym i kulturalnym, m.in. inicjatywy członków studenckich kół naukowych, zarówno poprzez dofinansowanie projektów studenckich, jak i pomocy w nawiązywaniu współpracy. Oprócz

konferencji organizowanych przez jednostkę studenci mają możliwość nawiązywania kontaktu z przedstawicielami pracodawców poprzez prowadzących zajęcia. Studenci mają również możliwość uczestniczenia w spotkaniach osób wizytujących z uczelni partnerskich.

Na uczelni działa samorząd studencki. Samorząd może ubiegać się o dofinansowanie projektów i korzystać z pomieszczeń w przypadku organizacji swoich wydarzeń, w ocenie przedstawicieli samorządu wsparcie, które jest im udzielane, jest wystarczające.

5.4

Na Uczelni działa Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia oraz pomoc w indywidualnych problemach studentów niepełnosprawnych. Studenci niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalistycznego sprzętu oraz otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Informacje na temat wsparcia dla osób niepełnosprawnych są dostępne na stronie internetowej uczelni. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych

5.5

Godziny pracy dziekanatu w opinii studentów są dostosowane do ich potrzeb (wtorek, środa, czwartek, 9⁰⁰ - 14⁰⁰ – dla studentów studiów stacjonarnych, piątek: 14⁰⁰-17⁰⁰, sobota, niedziela: 8⁰⁰ - 14⁰⁰ dla studentów studiów niestacjonarnych). Studenci pozytywnie oceniają obsługę administracyjną, w tym działalność jednostek odpowiedzialnych za sprawy związane z pomocą materialną. W procesie przyznawania świadczeń stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Informacje o programie kształcenia i toku studiów są powszechnie znane i dostępne, treści udostępniane na stronie internetowej uczelni są aktualne.

3. Uzasadnienie

Studenci otrzymują adekwatne do ich potrzeb wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form opieki. Obecny system przyznawania świadczeń pomocy materialnej jest skuteczny. Istniejący system rozpatrywania skarg i wniosków jest oceniany przez studentów pozytywnie. Studenci mają odpowiednie możliwości indywidualizacji procesu kształcenia oraz dodatkowego rozwoju swoich zainteresowań poprzez działalność w ramach kół naukowych.

Uczelnia prowadzi dobrą politykę informacyjną w zakresie programów mobilności studenckiej. Studenci pozytywnie oceniają funkcjonowanie programu oraz ofertę programów stypendialnych, przygotowaną przez Uczelnię.

Biuro Karier prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa w organizowaniu praktyk i staży studenckich, gromadzenia i udostępniania informacji w zakresie ofert pracy, organizacji spotkań z potencjalnymi pracodawcami, szkoleń z umiejętności miękkich, a także utrzymywania kontaktów z absolwentami.

Praca jednostek administracyjnych jest dostosowana do potrzeb studentów, którzy mają zapewniony publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów. Studenci pozytywnie oceniają pracę obsługi administracyjnej.

4. Zalecenia

- zaleca się dostosowanie par. 5 pkt 3 Załącznika nr 3 do regulaminu pomocy materialnej do wymogów art. 181 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym; mając na uwadze dobrą praktykę honorowania działalności studentów na rzecz społeczności studenckiej warto przemyśleć stworzenie innego systemu motywacyjnego, wyłączając z niego stypendium rektora dla najlepszych studentów;
- zaleca się zbadanie funkcjonowania aktualnego systemu rozpatrywania skarg i wniosków i wdrożenie odpowiednich procedur zabezpieczających działanie tego systemu;
- zaleca się dostosowanie regulaminu studiów do wymogu Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 25 września 2014 r. w sprawie *warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelni* w zakresie dodania przepisów uwzględniających warunki przenoszenia i uznawalności zajęć zaliczonych przez studenta w jednostce organizacyjnej uczelni macierzystej lub w innej uczelni, w tym zagranicznej, zgodnie z zasadami systemu przenoszenia osiągnięć.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena kryterium 6 – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

W Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie funkcjonuje uczelniany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Pierwsze działania w tym zakresie miały miejsce w 2010 r., w roku 2016 zmodyfikowano zadania, podmioty i procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wszystkie działania w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz wynikające z systemu harmonogramy realizacji tych działań, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za ich wdrożenie są w Uczelni aktualnie dokumentowane. Analiza treści Zarządzenia Rektora z roku 2016 pozwala na stwierdzenie, że przyjęty na jej podstawie WSZJK zawiera podstawowe elementy wymagane dla tego typu instrumentów doskonalenia jakości kształcenia. Zarządzenie określa strukturę Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, jego zadania dotyczące zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz procedury, poprzez które realizuje się przyjęte zadania Systemu. Rozwiązania te dotyczą zarówno całej Uczelni, jak i jej jednostek organizacyjnych. Nadzór nad WSZJK sprawuje na szczeblu Uczelni Rektor, zaś na szczeblu Wydziałów - Dziekan.

Dla realizacji zadań wynikających z Systemu powołano: Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Pełnomocnika Rektora ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia, Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Radę Rozwoju, Wydziałowe Zespoły ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz Zespoły ds. Jakości Kształcenia i Rady Konsultacyjne dla poszczególnych kierunków studiów.

Treść Zarządzenia Rektora określa podstawowe zasady funkcjonowania WSZJK. Przywołane w tym Zarządzeniu obszary jakości stanowią narzędzia kształtowania kultury jakości w Szkole.

Analiza tych obszarów upoważnia do stwierdzenia, że obejmuje ona wszystkie aspekty mające wpływ na jakość kształcenia, tj. *organizację i przebieg procesu kształcenia, w tym ocenę zajęć dydaktycznych, weryfikacji założonych efektów kształcenia, infrastrukturę Uczelni, politykę kadrową, obsługę administracyjną studentów, oraz system obiegu i udostępniania informacji* oraz wskazuje za pomocą jakich narzędzi (procedur) jest on realizowany, tj. *procedury okresowego przeglądu, tworzenia i modyfikacji programów kształcenia, procedury oceny stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie procesu kształcenia, procedury systemu weryfikacji efektów kształcenia z uwzględnieniem weryfikacji bieżącej i systemowej, procedury zasad uznawania efektów uczenia się, procedury badania losów zawodowych absolwentów i sposobu wykorzystywania wyników tego badania, procedury oceny nauczycieli akademickich oraz pracowników administracyjnych z uwzględnieniem ocen dokonywanych przez studentów, procedury oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i poziomu wsparcia udzielonego studentom, procedury sposobów i zasad gromadzenia, analizowania i przetwarzania danych związanych z procesem kształcenia, procedury oceny dostępności i aktualności informacji o procesie kształcenia i jego wynikach oraz procedury ewaluacji i rozwoju działania systemu.*

Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek tworzących WSZJK jest spójny. Przejrzysty jest proces podejmowania decyzji w sprawach związanych z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu kształcenia, w tym osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

Analiza i ocena całej dokumentacji związanej z dotychczas prowadzonym monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości procesu kształcenia, w tym dokumentacji Senatu, informacji pozyskanych w toku spotkań z pracownikami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, osobami odpowiedzialnymi za WSZJK, prac przejściowych oraz prac dyplomowych potwierdza, że wyniki oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są wykorzystywane do doskonalenia procesu kształcenia zmierzającego do ich osiągnięcia. W procesie zapewnienia jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy).

Uczelnia opracowała Politykę jakości, która definiuje najważniejsze cele i deklaracje związane z zapewnianiem najwyższej jakości działań, ze szczególnym naciskiem na jakość w procesie kształcenia jako determinancie utrzymania lub poprawy dotychczasowej pozycji Uczelni na rynku edukacyjnym. Dokument opracowano na podstawie dostępnych dokumentów strategicznych, na podstawie wyników audytu zewnętrznego oraz na podstawie rozmów z wszystkimi grupami interesariuszy (studenci, nauczyciele, kadra administracyjna, władze, partnerzy uczelni).

6.1.1.

Do momentu wprowadzenia w roku 2016 Zarządzania Rektora w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia prace programowe związane z wszystkimi kierunkami opierały się przede wszystkim na podstawie Uchwały Senatu w sprawie określenia wytycznych dla rad wydziałów w zakresie przygotowania programów kształcenia na studiach wyższych zgodnie z KRR. Zamiast obecnie powołanych zespołów ds. jakości kształcenia, sprawami programowymi zajmowały się Rady Programowe kierunków, w skład których wchodził nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. W pracach programowych brali także udział studenci z ramienia samorządu studenckiego (ich udział był głównie opiniotwórczy, przy jednoczesnej możliwości zgłaszania postulatów podczas spotkań z władzami wydziałów lub Uczelni). W pracach tych zapewniono również udział interesariuszy zewnętrznych, którzy wyrażali sugestie i opinie do programów oraz proponowanych zmian. Współpraca z interesariuszami opierała się przede wszystkim na relacjach nieformalnych prodziekanów ds. danego kierunku studiów. Uwagi pracodawców dotyczyły w głównej mierze potrzeb uprządkowania kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, co zostało uwzględnione w wyniku przekształcenia wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunków studiów na praktyczny profil kształcenia. Dodatkowe uwagi dotyczyły formuły poszczególnych przedmiotów, co w praktyce przełożyło się na przeniesienie części godzin dydaktycznych z teoretycznych (wykłady) na praktyczne (ćwiczenia, warsztaty, projekty, itp.). Dokonane zmiany zaaprobowali studenci, którzy w czasie spotkań z przedstawicielami władz Uczelni wskazali, że dzięki temu czują się lepiej przygotowani do przyszłej pracy zawodowej. Duże zróżnicowanie i uprządkowanie kształcenia znalazło także uznanie wśród pracodawców. Przeglądy programów kształcenia odbywały się corocznie i prowadziły do wprowadzania niezbędnych (w uznaniu pracodawców i studentów) korekt.

Aktualnie proces projektowania nowych efektów kształcenia związanych z tworzeniem

nowych kierunków studiów, specjalności, ewentualnych zmian i modyfikacji już realizowanych efektów, a także udział w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych jest objęty WSZJK. Określa go *Procedura nr 1 - Okresowy przegląd i modyfikacja programów kształcenia na studiach wyższych*. Określono w niej podmioty mogące wystąpić z wnioskiem o wprowadzenie nowych lub zmianę istniejących efektów kształcenia dla określonego kierunku, jak również udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (w szczególności studentów, absolwentów i pracodawców – Rady Konsultacyjnej kierunku *zarządzanie* – wcześniej *Rady Programowej kierunku*) w procesie definiowania efektów kształcenia oraz tworzenia programu kształcenia. Interesariusze wewnętrzni (studenci oraz Samorząd Studencki poprzez ich opinie) i zewnętrzni (zwłaszcza przedstawiciele pracodawców poprzez opinie nt. propozycji opracowanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) są włączeni w proces projektowania nowych efektów kształcenia oraz ich zmian. W procesie tym wykorzystywane będą również oceny nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za realizację przedmiotu stanowiącego podstawę doskonalenia programu kształcenia, którzy jako interesariusze wewnętrzni będą mieli możliwość oceny efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym sylabusów, stosowanych form realizacji i weryfikacji efektów kształcenia. Ponadto przewiduje się weryfikację efektów kształcenia na podstawie opinii sformułowanych przez absolwentów w procesie ankietyzacji (*analiza losów zawodowych absolwentów kierunku*). Absolwenci – poprzez ankietyzację – jako interesariusze zewnętrzni będą mieli możliwość dokonania oceny efektów kształcenia pod względem nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich przydatności na rynku pracy, a zatem sformułowane opinie służyć będą procesowi dokonywania ich zmian.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału udział interesariuszy zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych w procesie projektowania efektów kształcenia i ich zmian jest zapewniony. Potwierdzeniem powyższego jest ich włączenie do prac nad efektami kształcenia poprzez organy kolegialne Uczelni (Senat), Samorząd Studencki, których członkowie jako interesariusze wewnętrzni (studenci, nauczyciele akademicy ocenianego kierunku) poprzez możliwość wyrażania swoich opinii o potrzebnych zmianach w zakresie efektów kształcenia, uczestniczą w tworzeniu lub zmianach programu kształcenia, w tym kierunkowych efektów kształcenia, omówieniu sposobów ich realizacji i weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych (Rady Konsultacyjnej kierunku) w proces projektowania efektów kształcenia i ewentualnych ich zmian potwierdzono również w czasie rozmów z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie WSZJK oraz Pełnomocnikiem Rektora ds. Jakości Kształcenia.

W procesie udoskonalania programu studiów na rok 2015/16 uwzględniono opinie interesariuszy zewnętrznych, dokonując przekształcenia kierunku na profil praktyczny (znacznie przed określonym ustawowo terminem końcowym). W związku z uwagami interesariuszy zewnętrznych reprezentujących między innymi biura rachunkowe wprowadzono moduł: „Organizacja pracy w biurze rachunkowym”. Dodatkowo, w oparciu o uwagi pozostałych interesariuszy dodano także przedmioty: „*Analiza rynku finansowego*” oraz „*Rachunek organizacji non-profit*”.

Przedstawione podczas wizytacji dokumenty programowe potwierdzają, że ich opinie o programie kształcenia zostały wykorzystane do modyfikacji tych programów np.:

1. Zmodyfikowano rodzaje zajęć z uwzględnieniem większej liczby zajęć praktycznych (ćwiczenia, warsztat, projekt)
2. Zwiększono wymiar godzinowy przedmiotów kształtujących kompetencje miękkie (np. przedmiot *Komunikacja i Integracja*)
3. Przekształcono przedmioty: „Zaprojektuj swoje studia” (I semestr studiów, 9 godzin, 1 punkt ECTS), „Etyka” (II semestr studiów, 9 godzin, 1 punkt ECTS), „Działania twórcze” (III semestr studiów, 9 godzin, 1 punkt ECTS), „Projekt własnego przedsięwzięcia” (III semestr studiów, 9 godzin, 1 punkt ECTS) w dwa przedmioty o łącznie zwiększonej liczbie godzin: „Podstawy kreatywności” (III semestr studiów, 30 godzin, 2 punkty ECTS), „Warsztat – umiejętności społeczne” (III semestr studiów, 20 godzin, 0 punktów ECTS).

Ocena efektów kształcenia prowadzi do ich zmian. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań lubelskiego rynku pracy. Potwierdzono to w udostępnionej w czasie wizytacji dokumentacji, a także rozmów z władzami Uczelni oraz w dokumentacji z posiedzeń Senatu.

Z punktu widzenia oceny studenckiej Uczelnia stwarza odpowiednie warunki studentom do uczestnictwa w decyzjach dotyczących omawianych kwestii tj. projektowania efektów kształcenia i ich zmian.

6.1.2.

W zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia dotychczasowe działania były ograniczone. Nie było procedury regulującej tę kwestię, jednakże ocena ta była dokonywana jako wypadkowa rozmów i dyskusji nauczycieli akademickich podczas posiedzeń organów kolegialnych (Rady Wydziału oraz Senat), jak również podczas posiedzeń poszczególnych katedr. Częścią składową tej oceny były informacje sprawozdawcze przekazywane przez opiekuna praktyk zawodowych z ramienia Biura Karier oraz przez dziekanat (w zakresie statystyk procesu dyplomowania). Analizie poddawano czynniki mające wpływ na stopień osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia. Jednym z przykładów był problem dotyczący procesu dyplomowania wśród studentów cudzoziemców, szczególnie pochodzących z Ukrainy. Wskazano bowiem na obniżający się poziom językowy prac dyplomowych cudzoziemców, wobec czego władze Uczelni podjęły decyzję o utworzeniu Centrum Pomocy Językowej, gdzie pod nadzorem nauczycieli akademickich studenci kierunków językowych z różnych uczelni będą mogli w ramach praktyk udzielać konsultacji językowych. Dodatkowo kadra akademicka wdrożyła system dodatkowej opieki nad dyplomantami zza granicy, wyznaczając dla nich dodatkowe godziny konsultacji dydaktycznych.

Aktualnie podstawą monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia są stosowane na Wydziale procedury: *Procedura nr 2 - Monitorowanie osiągnięcia efektów kształcenia*, *Procedura nr 3 - Ocena osiągnięcia efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk zawodowych* oraz *Procedura nr 4 - Ocena osiągnięcia efektów kształcenia w procesie dyplomowania*. Oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wszystkich rodzajach zajęć będą sporządzane przez nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na koniec semestru w danym roku akademickim. Zgromadzone informacje będą przekazywane do Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Opiekunów praktyk; Wydziałowego Zespołu ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia, zaś oceny i wnioski z nich wynikające do Dziekana.

W procesie monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia wykorzystywana będzie w analizie: matrycy pokrycia efektów kształcenia (monitoring ogólny), struktury wszystkich ocen wystawionych w czasie sesji (monitoring szczegółowy zajęć dydaktycznych), struktury ocen z poszczególnych rodzajów zajęć (monitoring szczegółowy zajęć dydaktycznych).

Monitorowaniu podlegać będzie stopień osiągnięcia założonych efektów kształcenia określonych dla praktyk zawodowych, za realizację których odpowiadać będzie opiekun praktyk zawodowych. Dokonywana będzie analiza dzienników praktyk z minionego roku akademickiego, ocen studentów uzyskanych z praktyk zawodowych w minionym roku akademickim, uwag i informacji pozyskanych w czasie rozmów ze studentami ubiegającymi się o zaliczenie praktyk zawodowych, opinii pracodawców (opiekunów praktyk), u których studenci danego kierunku odbywali praktyki.

Narzędziem do monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w procesie dyplomowania będzie analiza struktury ocen wystawionych w ramach procesu dyplomowania w minionym roku akademickim (ocen promotora i recenzenta oraz ocen z egzaminu dyplomowego), ogólnych informacji o poziomie przygotowania dyplomantów pozyskiwanych od członków komisji ds. egzaminów dyplomowych, opinii i ewentualnych dodatkowych recenzji prac dyplomowych opracowanych przez specjalistów niepełniących funkcji promotora ani recenzenta w danym procesie dyplomowania (w szczególności opinie ekspertów Polskiej Komisji Akredytacyjnej, „superrecenzenta” lub innych ekspertów spoza WSPA), ewentualnych informacji na temat występowania zjawisk plagiatu pozyskiwanych w szczególności od promotorów lub recenzentów prac dyplomowych.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż proces monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i każdy etap kształcenia, w tym proces dyplomowania. W jego ramach będzie dokonywana analiza tego procesu, a jej wyniki będą zawarte w *Raporcie podsumowującym ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na wydziale*. Raport będzie uwzględniał m. in. Syntetyczną ocenę opisową (w formie elektronicznej) osiągnięcia efektów

kształcenia przez studentów (ocena formułowana przez nauczycieli akademickich), Strukturę ocen wystawionych w czasie sesji, Strukturę ocen z poszczególnych rodzajów zajęć, Sprawozdanie z analizy struktur ocen (opracują prodziekani), Sprawozdanie z osiągnięcia efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk zawodowych (opracuje opiekun praktyk) oraz Sprawozdanie z osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie procesu dyplomowania (opracują prodziekani).

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż monitorowanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia jest i będzie realizowane przez wszystkie podmioty zajmujące się oceną i doskonaleniem efektów kształcenia wskazane w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia. Monitorowanie zakładanych efektów kształcenia jest i będzie prowadzone w ciągu roku akademickiego (systematycznie), a ich efektem jest i będzie dalsze doskonalenie programów kształcenia.

6.1.3.

System weryfikacji efektów kształcenia realizowany dotychczas był opisywany w sylabusach/kartach opisu przedmiotów. Systemowo nie stosowano żadnej sformalizowanej procedury ani działań umożliwiających kompleksową ocenę poprawności przyjętych metod weryfikacji efektów kształcenia. Ocenę tę dokonywały jedynie osoby odpowiedzialne za przedmiot (obecnie *Koordynator przedmiotu*) oraz prodziekani i dziekani, którzy dokonywali wyrywkowych kontroli sylabusów z punktu widzenia aktualności, spójności, itp. W przypadkach stwierdzonych nieprawidłowości pracownik był informowany o potrzebie dokonania stosownych korekt. Według informacji uzyskanych od prodziekanów, zjawisko błędnych, niepełnych lub nieaktualnych metod weryfikacji efektów kształcenia występowało najczęściej wśród pracowników nieetatowych, którzy mieli mniejszą motywację i wiedzę co do właściwej budowy sylabusu i jego treści.

Aktualnie proces weryfikacji stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia jest prowadzony na wszystkich kierunkach kształcenia, poziomach i profilach studiów, dotyczy wszystkich efektów kształcenia w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacji podlegać będą przyjęte formy oraz metody realizacji i weryfikacji efektów kształcenia, wg *Procedura nr 5 - Podstawowa weryfikacja efektów kształcenia* oraz *Procedura nr 6 - Ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia*. Weryfikacja stopnia osiągnięcia efektów kształcenia odbywać się będzie poprzez informacje pochodzące od prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich, przez wstępną analizę kart opisu przedmiotów (dokonywaną przez Koordynatora przedmiotu), analizę i ocenę dziennika praktyk, analizę opinii studenckich na temat systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia (posiłkowo) oraz kompleksową analizę wybranych kart opisu przedmiotów (dokonywana przez WZEJK). Sposób weryfikacji efektów kształcenia na obecnym etapie jest i będzie monitorowany przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Prace dyplomowe realizowane na ocenianym kierunku są od lutego 2016 r. sprawdzane przez system antyplagiatowy. Student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego. Proponowane tematy prac dyplomowych muszą być zgodne z problematyką specjalności realizowanej przez studenta. Stosowanie systemu pozytywnie wpłynęło na jakość składanych prac. Osobą odpowiedzialną merytorycznie za przygotowanie zawodowe studenta jest opiekun praktyk zawodowych, który organizuje i nadzoruje przebieg praktyk. Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się na podstawie opinii pracodawcy, dokumentacji przebiegu praktyki prowadzonej przez studenta, w szczególności dzienniczka praktyk – opiekun tych praktyk.

Podmioty zaangażowane w realizację procesu, o którym mowa to: Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, opiekun praktyk zawodowych,

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym poinformowano, iż w wyniku weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, wprowadzono następujące działania doskonalące:

1. Dokonano poprawy nieprawidłowości w zakresie sformułowanych efektów przedmiotowych dla pewnych przedmiotów (np. dla sylabusu praktyk zawodowych)
2. Zmodyfikowano kształt i zakres karty opisu przedmiotu, a także
3. Stwierdzono niedostosowanie części sylabusów do nowych efektów kształcenia w ramach profilu praktycznego i skierowano je do niezwłocznej korekty przez prowadzących (obecnie w toku).

Proces weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia będzie prowadzony na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych metodami zapewniającymi weryfikację stopnia osiągnięcia, efektów

kształcenia.

6.1.4.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów Senat Uczelni określił Uchwałą nr 135/2015 z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie Regulaminie dotyczącego tego procesu. Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów aktualnie jest objęty WSZJK. Określa go *Procedura nr 8 - Ocena systemu potwierdzania efektów uczenia się*. Wydziałowy Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz Kierunkowa Komisja ds. Potwierdzania Efektów Uczenia dokonywać będzie analizy sprawozdań z procedur potwierdzania efektów uczenia przeprowadzonych w minionym okresie rekrutacyjnym.

W wizytowanej Uczelni dotychczas nie potwierdzono efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5.

Jak poinformowano Zespół oceniający w czasie wizytacji, monitoring losów zawodowych absolwentów był realizowany przez Biuro Karier i Wymiany Międzynarodowej po 3 i 5 latach, następnie podjęta została decyzja o zaangażowaniu się Uczelni w działanie platformy OLZA aż do października 2014 r., w którym zrezygnowano z własnego systemu monitorowania losów absolwentów na rzecz raportów generowanych na platformie ministerialnej z wykorzystaniem danych agregowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W maju 2016 r. dokonano analizy szczegółowych raportów dostępnych dla WSPA (raport ogólny dla studiów I stopnia i raport ogólny dla II stopnia) na potrzeby prac programowych. Jednakże zarówno formuła raportów, jak i treści w nim zawarte nie pozwoliły na podjęcie odpowiednich zmian w programach kształcenia. Wobec powyższego Uczelnia przewiduje analizę kolejnych opublikowanych raportów, a także ewentualny powrót do wdrażania projektu OLZA (o ile kształt i treść wygenerowanych raportów w dalszym ciągu nie dostarczą odpowiednich i użytecznych informacji). W czasie spotkania poinformowano również, że dla zidentyfikowania losów zawodowych absolwentów w WSPA wykorzystywano dotychczas także materiały udostępniane przez służby zatrudnienia (Wojewódzki i Miejski Urząd Pracy), takie jak „*Losy absolwentów województwa lubelskiego*” opracowane przez Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy. Na podstawie informacji pochodzących z analiz, o których mowa powyżej dokonano:

- Dokonano korekt programowych zwiększających wymiar godzinowy przedmiotów kształtujących kompetencje miękkie;
- Zmieniono strukturę form realizacji zajęć w sposób zwiększający komponent praktyczny w czasie studiów (ćwiczenia, warsztaty, laboratoria, projekty)
- Podjęto wstępne kroki w celu powrócenia do klasycznego modelu monitorowania losów absolwentów (prowadzonego przez Uczelnię) w związku z wysoce niewystarczającą ilością informacji jakie dają raporty generowane przez MNiSW na podstawie danych ZUS.

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów w celu oceny przydatności osiągniętych przez nich efektów kształcenia na rynku pracy zostało aktualnie w WSZJK ujęte jako *Procedura nr 7 - Monitorowanie zawodowych losów absolwentów WSPA*

Powyższe pozwala na stwierdzenie, iż w Uczelni możliwość realizacji podstawowych celów jakościowych, którym powinien służyć monitoring losów zawodowych absolwentów, jest zapewniona.

6.1.6.

Podstawowe elementy polityki kadrowej w obszarze kształtowania jakości dydaktyki na Wydziale odnoszą się do doboru kadry naukowo-dydaktycznej o odpowiednich kwalifikacjach do realizacji procesu kształcenia na Wydziale, prawidłowości przydzielania nauczycielom akademickim zadań dydaktycznych i zgodności tematyki tych zadań ze ich specjalnością naukową, monitorowania jakości procesu dydaktycznego poprzez system hospitacji oraz ankietyzacji. W ramach zwyczajowo przyjętych rozwiązań dokonując obsady zajęć dydaktycznych oraz minimum kadrowego następuje przegląd struktury zatrudnienia, dorobku naukowego, a także doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią w kontekście realizacji zakładanych efektów kształcenia na praktycznym profilu kształcenia. Działanie te są prowadzone przed rozpoczęciem roku akademickiego. Prowadzi się także nadzór nad spełnieniem wymagań określonych przepisami prawa przez osoby stanowiące minimum kadrowe. Weryfikacja kadry była realizowana poprzez hospitacje zajęć dydaktycznych oraz

ankietyzację wśród studentów. Hospitacje mają charakter doradczy i są realizowane zgodnie z wcześniej przygotowanym harmonogramem. Wyniki ankietyzacji studentów, hospitacji zajęć dydaktycznych, a także przegląd obsady dydaktycznej jest podstawą do awansu, nagrody czy rozwiązania stosunku pracy.

W związku z uwagami pohospitacyjnymi nauczyciele akademicki zwiększyli w toku zajęć udział elementów praktycznych oraz zwiększyli wykorzystanie do tego celu materiałów multimedialnych. Na podstawie opinii studentów (także wyrażonych podczas spotkań organizowanych przez przedstawicieli Uczelni) przeprowadzono w ostatnim roku akademickim 2 rozmowy dyscyplinujące z nauczycielami akademickimi. Zmodyfikowano zasady powierzania zajęć z wykorzystaniem ocen dokonanych przez studentów. Najskuteczniejszym narzędziem oceny nauczycieli akademickich były do tej pory hospitacje dydaktyczne, które mimo swej nieregularności zdecydowanie wpływały na podnoszenie poziomu prowadzonych zajęć. Oceny pohospitacyjne każdorazowo są przedstawiane hospitowanemu wraz z uwagami i zaleceniami, co w opinii nauczycieli akademickich i studentów przyczynia się do poprawy jakości zajęć. Pracownicy administracyjni nie byli dotychczas oceniani.

Uczelnia nie dysponuje aktualnie opisaną polityką kadrową. Jak poinformowano Zespół oceniający w ramach polityki kadrowej nauczyciele akademicki nie byli do tej pory oceniani okresowo w rozumieniu art.132 ustawy. Kryteria i zasady oceny okresowej zostały opracowane dopiero w kwietniu 2016 r. Rektor Zarządzeniem z dnia 30 września br. określiła Regulamin przeprowadzenia okresowej oceny nauczycieli akademickich. Pierwsza, pilotażowa ocena okresowa nastąpi w styczniu 2017 r. Kryteria oceny uwzględniają także opinie wyrażone przez studentów w ramach ankietyzacji. Aktualnie opracowano w ramach WSZJK *Procedura nr 9 - Ocena funkcjonowania administracji uczelnianej* oraz *Procedura nr 10 - Ocena okresowa nauczycieli akademickich*, zaś w przygotowaniu jest procedura dotycząca opinii studentów nt. zajęć dydaktycznych oraz zasad hospitacji zajęć dydaktycznych. Narzędzia realizujące te procedury to: Ankietyzacja elektroniczna, Analiza osiągnięć nauczyciela akademickiego, Analiza ocen nauczyciela akademickiego dokonanych w toku hospitacji, Ocena ocen nauczyciela akademickiego dokonanych w toku ankietyzacji, Ocena hospitacyjna zajęć dydaktycznych dokonywana przez prodziekanów, Ocena ankietowa dokonywana przez studentów oraz Analiza opinii studentów przedstawionych podczas spotkania z przedstawicielami władz Uczelni.

6.1.7.

Wnioski z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej skutkują podjęciem działań doskonalących proces kształcenia. Skuteczność działań doskonalących jest badana w kolejnych cyklach ankietyzacji.

W czasie wizytacji poinformowano, iż na podstawie wyników oceny okresowej prowadzi się w Uczelni kontrolę w zakresie regularności i punktualności odbywanych zajęć. Procedura ankietyzacji ma wpływ na procedurę obsady zajęć dydaktycznych, a jej wyniki są przekazywane do Samorządu Studentów. Studenci na ich wniosek mogą mieć wgląd do wyników tej ankietyzacji. Dzięki temu studenci mają świadomość wykorzystania wyników tej oceny w kształtowaniu polityki kadrowej, związanej nie tylko z negatywnymi wynikami (np. nie przedłużanie umów), ale i pozytywnym ich wykorzystaniem (np. nagrody Rektora). Powyższe potwierdzono w czasie spotkania z osobami odpowiedzialnym za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia oraz studentami ocenianego kierunku studiów.

W 2017 r. zostanie dokonana ocena pracowników Uczelni, której głównymi kryteriami będą kwalifikacje, sposób realizacji zadań, umiejętności, postawy i zachowania.

6.1.8.

W ramach WSZJK do roku 2016 brak było procedur obejmujących ocenę infrastruktury dydaktycznej i środków wsparcia dla studentów. Pomimo braku narzędzi w ramach systemu podejmowane są działania służące pozyskiwaniu stosownych informacji, o których poinformowano Zespół oceniający w czasie wizytacji. W zakresie samych środków wsparcia, studenci mają możliwość uzyskania wszystkich rodzajów pomocy materialnej przewidzianych dla realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Proces ten jest przedmiotem okresowych spotkań pomiędzy przedstawicielami samorządu studenckiego i władzami Uczelni.

Natomiast w zakresie infrastruktury dydaktycznej, stosuje się zwykły obieg informacji i wniosków, zgodnie z którym studenci i nauczyciele akademicy mają możliwość zgłaszania wszelkich uwag i sugestii bezpośrednio do władz Uczelni, zaś od czerwca 2016 r. również za pomocą skrzynki kontaktowej pod adresem zglos.problem@wspa.pl. W czasie wizytacji poinformowano, iż w proces zapewnienia właściwej jakości kształcenia włączani są prowadzący zajęcia poprzez dbałość o odpowiednie zaplecze dydaktyczne niezbędne do prowadzenia zajęć, zwłaszcza przy doborze właściwych metod ich realizacji.

Aktualnie wdrożony w Uczelni WSZJK w ramach procedur mających na celu ocenę zasobów materialnych, w szczególności ich spójności z zakładanymi efektami kształcenia, przewiduje realizację *Procedury nr 13 - Ocena dostępności wsparcia oferowanego studentom* oraz *Procedury nr 14 - Ocena zasobów materialnych*. Elementy, które podlegać będą tej ocenie to: Okresowa analiza zbiorów bibliotecznych w oparciu o karty opisu przedmiotów, Analiza uwag, opinii i zgłoszeń studentów nt. dostępnej infrastruktury i zasobów, Analiza uwag, opinii i zgłoszeń pracowników WSPA nt. dostępnej infrastruktury i zasobów, Elektroniczna skrzynka kontaktowa – zglos.problem@wspa.pl, Analiza funkcjonowania systemu przyznawania pomocy materialnej, Analiza uwag, opinii i zgłoszeń studentów nt. oferowanego wsparcia dydaktyczno-naukowego pozyskiwanych także podczas spotkań otwartych ze studentami

Powyższe działania, według informacji uzyskanych w czasie wizytacji, odnoszące się do funkcjonowania systemu pomocy materialnej dadzą możliwość doskonalenia systemu m.in. w zakresie przekazywanych informacji oraz zapewnienia odpowiedniej infrastruktury niezbędnej do realizacji procesu dydaktycznego.

6.1.9.

Sposób gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia został aktualnie opisany ramach procedur WSZJK. Wg informacji uzyskanych w czasie wizytacji dokumentacja dotycząca działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia będzie gromadzona w postaci klasycznej w Dziale Jakości Kształcenia. Procedury określają również precyzyjnie osoby lub podmioty odpowiedzialne za poszczególne działania, co sprzyjać będzie przejrzystości i skuteczności działań systemu.

Dotychczasowe spotkania organów odpowiedzialnych za funkcjonowanie WSZJK nie były protokołowane, nie były także dokonywane sprawozdania z funkcjonowania na Wydziale WSZJK. Działania Uczelni i Wydziału w tym obszarze miały charakter zwyczajowy. W czasie wizytacji przedłożono jedynie raporty z badania opinii studentów na temat zajęć dydaktycznych. W czasie spotkania Zespołu oceniającego z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie WSZJK zadeklarowano pełne wdrożenie procedury zakładającej gromadzenie wszelkiej dokumentacji w tym zakresie przez Koordynatora ds. Jakości Kształcenia w ramach Działu Jakości Kształcenia. Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia poinformował podczas tego spotkania, iż Uczelnia będzie dążyła do tego, aby ocena realizacji przedstawianych zadań była obowiązkowym elementem corocznych raportów dotyczących jakości kształcenia na wydziałach.

6.1.10

WSZJK w ramach wdrażanych procedur (*Procedura nr 15 - Ocena dostępu do informacji o procesie kształcenia*) zapewnia publiczny dostęp do opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny i weryfikacji. W czasie wizytacji poinformowano, iż zasady na jakich do tej pory oceniany był dostęp do informacji o procesie kształcenia opierały się głównie na zwyczajowych działaniach monitorujących przez samorząd studencki oraz wydziałowe. Dziekani oraz prodziekani poszczególnych kierunków byli do tej pory zobowiązani władze do weryfikowania aktualności i dostępności treści publikowanych studentom. Wszelkie uwagi lub problemy były każdorazowo przekazywane osobom odpowiedzialnym za dane treści w celu uzupełnienia lub aktualizacji. Na stronie internetowej oraz na tablicach informacyjnych dostępne są następujące informacje: harmonogram zjazdów, plany zajęć, programy kształcenia, plany studiów, godziny konsultacji dydaktycznych. Studenci są informowani przez prowadzących zajęcia z odpowiednim wyprzedzeniem o terminach zaliczania przedmiotów i innych pracach.

Nowe procedury usystematyzują ten mechanizm z uwzględnieniem przesunięcia kompetencji do prowadzenia kontroli w tym zakresie.

6.2.

W Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie funkcjonuje uczelniany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Pierwsze działania w tym zakresie miały miejsce w 2010 r., w roku 2016 zmodyfikowano zadania, podmioty i procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wszystkie działania w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz wynikające z systemu harmonogramy realizacji tych działań, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za ich wdrożenie są w Uczelni aktualnie dokumentowane. Analiza treści Zarządzenia Rektora z roku 2016 pozwala na stwierdzenie, że przyjęty na jej podstawie WSZJK zawiera podstawowe elementy wymagane dla tego typu instrumentów doskonalenia jakości kształcenia. Dla realizacji zadań wynikających z Systemu powołano: Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Pełnomocnika Rektora ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia, Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Radę Rozwoju, Wydziałowe Zespoły ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz Zespoły ds. Jakości Kształcenia i Rady Konsultacyjne dla poszczególnych kierunków studiów.

W związku z przebudową wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na WSPA, zaplanowane jest prowadzenie okresowej kontroli wdrażania poszczególnych procedur wraz z uwzględnieniem kompleksowej ewaluacji działań elementów systemu w cyklu rocznym, a po 3 latach w cyklu dwuletnim. System oparty jest na cyklu Deminga i zgodnie z tą filozofią prowadzone są działania zmierzające do szerokiego wykorzystania WSZJK w procesie zapewniania i podnoszenia jakości kształcenia w Uczelni.

3. Uzasadnienie oceny

Podsumowując można zatem stwierdzić, iż WSZJK obejmuje obszary mające wpływ na jakość kształcenia. System jest spójny. Identyfikuje się udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, którzy mają wpływ na kształtowanie efektów kształcenia. Efekty kształcenia są także projektowane z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Monitorowanie stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia do ich doskonalenia. Monitorowanie zakładanych efektów kształcenia jest prowadzone w ciągu roku akademickiego, a ich wynikiem jest doskonalenie programów kształcenia. Proces weryfikacji osiągania efektów kształcenia jest prowadzony przez nauczycieli akademickich na wszystkich formach i rodzajach zajęć dydaktycznych. Uczelnia wprowadziła zasady, warunki i tryby potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów stosowną Uchwałą Senatu. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uczelni wchodzi w zakres WSZJK.

WSZJK w ramach przyjętych rozwiązań nie była dotychczas przeprowadzona ocena nauczycieli akademickich. Weryfikacja kadry jest realizowana poprzez dobór i zapewnienie odpowiedniej jakości kadry dydaktycznej i przydzielaniu obowiązków dydaktycznych pracownikom,

WSZJK dotychczas nie monitorował procesu wsparcia dla studentów oraz warunków kształcenia i organizacji studiów, oraz oceny zasobów materialnych. W ramach WSZJK nie dokonywano oceny systemu gromadzenia dokumentacji, analizowania i dokumentowania działań dotyczących jakości kształcenia. W zakresie polityki informowania studentów nt. efektów kształcenia oraz innych istotnych dla procesu dydaktycznego elementów Wydział realizuje powszechnie przyjęte standardy w tym zakresie. Zidentyfikowano udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych we wszystkich obszarach objętych WSZJK.

Przedstawiciele samorządu studenckiego uczestniczą w pracach komisji powołanych do realizacji zadań projakościowych. Studenci uczestniczą w badaniu oceny nauczycieli akademickich. Uczelnia prowadzi również badanie losów zawodowych absolwentów. Studenci uczestniczyli w projektowaniu narzędzi badania opinii studenckiej. Przedstawiciele samorządu studenckiego opiniują kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia.

4. Zalecenia

Zaleca się dokonanie zaplanowanej oceny pracowników Uczelni, pełnej realizacji procedur konstytuujących wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także prowadzenia systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA
--

Analiza SWOT wykonana przez władze Uczelni w raporcie samooceny wskazuje na mocne strony kierunku: dużą wiedzę i rozległe kompetencje kadry dydaktycznej, dobrą lokalizację uczelni (przy ważnych traktach komunikacyjnych; dostępność parkingu, bliskość przystanku komunikacji miejskiej), rozległą współpracę z przedsiębiorstwami, urzędami i organizacjami pozarządowymi. Ważnym kierunkiem rozwoju będzie zwiększenie związków uczelni z otoczeniem biznesowym poprzez rozszerzenie komponentów przedsiębiorczości w prowadzonych programach kształcenia oraz strategiczne partnerstwa z przedsiębiorstwami co pozwoli na uruchomienie pierwszych na Lubelszczyźnie studiów o charakterze dualnym, prowadzonych w kooperacji z biznesem.
--

Dobre praktyki

Brak
